МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ
1923 ШЕРА ДЕНЗ

ШОАТТА
21
АВГУСТ
1965 шу
№ 100 (4113).

Мах 2 кеп.

ЛОРАЕ ХІАРА МИНУТ

Ялат чуэца доладелча денз Грозненски района «Новый быт» яхача колхозе 2000 тонн гаргта силос кийчъяьй. Бакъда, из кІезига я. Хьайбаш дика Іалашдара кийчъе езаш еррига а 12—15 эзар тонн я, хІаьта моша доакъар кийчдара дикагІа йола ха дІайодаш латт.

ХІанз хьалха яхача хьажкІаш чуйиц а ялалехьа хьахулаш латт «Узбекская белая зубовидная» яха хьажкІаш а. Укх шера духхьашха дІайийна уж хьажкІаш лелаю Бирбинов Михаила комсомольско-кагирхой звенос. Башха-дика хиннай хьажкІаш. 129 гектар хулача кхай тІара хьажкІаш йиъ метр лакха хьалъэттай.

ХьажкІий из керда тайпа чуэца дика кийчбеннабацар механизаторраш. Йиъ метр хула лакха гІадамаш хьакха специальни техника яцар. Бакъда, механизатораш новкъостал де вера инженер Большаков Павел. Цо могадир «Узбекская белая зубовидная» яха хьажкІаш чуэца КСР-2 яха комбайн тоае. Колхозе шиъ яр уж тайпа комбайнаш. Лоадам боаццаш тоайича уж мегаш хилар лакха хьажкІаш а чуэца.

Бакъда, хІаьта а балха юкъе кхоачамбоацараш да. Масала, тоъал яц автомашинаш. «Из бахьан долаш каст-каста 20—30 минута сеца дезаш хул тхо», — йоах комбайнера Шнынко Михаила. Цудухьа агрегатий балха овсарле а доха я: сменах 1 гектар.

Цул совгІа, механизаторашта хІанз а ховш дац, шоай болх мишта лоархІаргба а, шоашта фу лургда а.

Вай лакхе аьннача бесса, хьажкІаш дика хиннай укх шера «Новый быт» яхача колхозе. Цхьабакъда, хьажкІаш хьалххеяра ниисса хала а лоархІаме а болх ба хьажкІаш силоса чуэцилга а. Бирбинов Михаила звенос лелаеча кхашка гектара тІара 500 центнер силос хургйолаш я хьажкІаш. ХІаьта уж йоагтІача бесса сихагІа чуэца вІаштІехьдаккха а деза колхоза кулгалхоша.

А. ПЕНЬКОВ.

Комсаш дика хьийкъай

ЧІоагІа хьийкъай укх шера Наурски района «Наурский» яхача совхоза комсаш. ХІара гектара тІара 50 — 55 центнер комсаш чуя лерхІ укхаза. Хьамсарча Даьхенна дІаяла кийчлуш ба совхоза болхлой планал совгІа 450 — 500 тонн комсаш.

Комсаш лелаеча бригадашта юкъе, комсашта дикагІа гІулакх дара, йоаржаяьча социалистически яхье хьалха йоагІа Раиса Ивановна Беленкос кулгалдеча бригада коллектив. Эгтара хьалхагІа яьлар бригада комсаш хьаяьста, ужаш яьІа а хьалийиxка а.

Цул тІехьагІа а дукха къахьета дийзар комсаш тоаеш. Шозза яьй царна оасараш дІадахара лаьрхІа йола культиваци. Диазза техай бордосская яха коачал. Цо йиш хилийтай комсашта зе деш йола еррига садоахка хІамаш йоае.

ЛерттІа пайда ийцаб бригадо минеральни удобренеех а. ХьалийиxкачуI тІехьагІа комсий 53 гектарах хІаране тІа 1,5 центнер суперфосфат йиллар болхлоша. ЩІаьхха а тІессар минеральни удобренеш комсашта гайделгаш де долалуш. Цул совгІа хий диллад.

Хьийга къа зехьа дайнадац, хІанз гуш да хІара гектара тІара 60 центнер комсаш чуяхьаргхилар, планах чуя езараш 45 центнер мара йоацацашехьа а. ХІанз чуэца йолаяьй бригадо хьалха хьайоала комсаш.

Комсашта дика гІулакх дарах белгалбаьннаб бригада членаш В. Мачнев, И. Удовиченко, С. Чухалдин, кхыбараш а.

А. АБАЗБЕКОВ.

ХАННАХЬА КИЙЧЪЕ КУЛЬТПРОСВЕТУЧРЕЖДЕНЕШ ІАНА

Семилетка тІеххьара шу толамца чакхдаккхара республика къахьегамхоша лоаттабеча къовсаме хьинаре дакъа лоац вай культпросветучреждениеша. КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш вахара юкъеяхьара, уж кхоачашъе беррига къахьегамхой оарцагІбахара, наьха сакхетам лакхбара, цар культурно салоІилга Іалашдара, дикагІбарий опыт йоаржаяра чІоагІа къахьег цар.

ХІанз Іалаьмате бехктокхаме ха я республика культура болхлошта хьалхашка латтар, Іана дика кийчъе еза еррига культпросветучреждениеш. Из чІоагІа лоархІаме болх ба. Культура учреждениеш Іана кийчъярах тийша да дукхагІча даьккъе цар шоашта хьалхашка латта декхараш дизза кхоачашделга.

Из дика кхета а деш, республика цхьайолча районаша хІанзале дика кийчъяьй шоай культпросветучреждениеш. Хьаэцаргья вай Наурски район. Массанена довзаш да цу районера Калиновски культура ЦІа. Даим болх беш дика художественни самодеятельность я цига. Бахача наха дукха деза шоай культура ЦІа. Цига массаза сакъердаме хул. Дика чакхъювл тематически сайренаш а. ХІанз из культура ЦІа бокъонца кийчдаьд Іана. Дика ремонт яьй, доагор тІаэзад, кІир техай, басараш хьекхал. Иштта дика тоаяьй цу районерча «Терскийн» Калинина цІерахчеи совхозашкара клубаш а. Наурски района кулгалхоша йоагтІача тайпара терко ю культпросветучреждениеш Іана кийчъяра.

Культура учреждениешта ремонт яь йоалаш латт Урус-Мартана районе а. Во лелац из болх Грозненски, Шаьла, иштта цхьанцайолча кхыча районашка а.

Цхьабакъда, ерригача республике гІолла лаьрхІача дукха кхоачамбоацараш да цу балха юкъе. Культпросветучреждениеш Іана кийчъяра болх тесса лелабу цхьайолча районий кулгалхоша, культура отдела болхлоша, юххьанцарча партийни организацеша, моттигерча Советаша.

ВІалла ла мегаргдоацаш во хьал да МалгІабика районерча Долакоарча культура ЦІагІа. Дукха ха яц из культура ЦІа дика болх барах гІордаьнна хинна. Бакъда, укх тІеххьарча хана геттара во бу цо болх. ХІанз а ремонт е болабеннабац цунна, чухнахьа а арахьа а чІоагІа бІехха я, ий дохкаденнад, штукатурка Іолег, Іай доагаде дахча тІаэзадац. Белгалдаккха деза цу культура ЦІен доалахьа машин йолга, хІаьта а доагор Іалашдара хІама даьдац. Хетачох вІалла сагота вац ший балха культура ЦІен директор нов. Салтукиев.

Дукха кхоачамбоацараш да Сунженски районерча культура учреждениешта ремонт еча а. ХІанз а бокъонца ремонт е йолаяьяц цигарча Нестеровски Первомайски культура ЦІеношта. Къаьстта воча хьала тІа я Мужечереи Оалкамареи клубаш. Дукха средстваш дІаяхийтай Мужечерча клуба ремонт яра, бакъда, хІанзалца хьа хьалхадаьнна хІама дац. Цул совгІа, клуб дуккхача хана къайла латт. Геттара эсала я Оалкамара клуб а.

Культпросветучреждениеш Іана кийчъяра болх ледара латт Наьсарен, Надтеречни районий цхьайолча моттигашка. Цу тайппара масалаш кхувла йиш я кхыйолча районашкара а. Из гІулакх кхы дІахо ла мегаргдац. ХІара клуб, хІара культура ЦІа бокъонца кийчдаь хила деза Іа тІаккхачалехьа. Кхы тІехьадаха йиш йолаш дац культпросветучреждениешта ремонт елга. Цхьаболчар хІанз а тІехьадоах из гІулакх кхыдола балхаш хьалха а тетташ. Из геттара харцахьа да. Практико хьахьекхад, Іа тІаккхаьчачул тІехьагІа ремонт е вІаштІехьа ца доалаш моттигаш нийслулга. Цу гІулакха эггара дикагІа йола ха хІанзаръяр я. Цудухьа партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеш, къаьстта культура учреждений болхлой декхарийла ба хІанззехьа массайолча моттиге культпросветучреждениешта ремонт елга кхетамца вІаштІехьдаккха, цу балха мел эшар Іалашде. Цу балха шерра юкъеоза еза общественность а.

Цхьайолча колхозашеи совхозашеи шоай чотах ремонт ю клубашта. Из массайолча моттиге хьаллаца дезаш гІулакх да. Колхозаш, совхозаш декхарийла я культура учреждениешта ремонт еча шоай ма тарлу дакъа лаца.

Белгалдаккха деза, культпросветучреждениешта ремонт яра гІишлой материалаш, басараш, кхыдар ца тоъаш дуккха моттигаш нийслулга. Цу гІулакха чІоагІа терко е еза. Ремонт яра мел эшачунца Іалашъе еза культура учреждениеш.

ЧІоагІа лоархІаме да клубашка, культура ЦІеношка ханнахьа доагор тІаозар. Іай шийла йолча клубе, болх а шийла латт. Культура учреждениешта новкъостал де деза доагор тІаоза транспорт Іалашъяра.

Ховш да, шоай болх безаш а бовзаш а йола кадраш культура учреждениешка хилар мел лоархІаме гІулакх да. Цхьабакъда, республика цхьайолча клубашка болх беш бола нах цу балхах дог лазаш а е из бовзаш а бац. Цу тайпара гІулакх вІалла ла мегаргдац. Культура учреждениешка лерттІа кадраш хилийтара цахаддаш терко е еза.

Соахкара гІалаташ укх шера дувлийта йиш яц. Ховш ма дий, дІададахача шера духхьал ремонт ца яр бахьан долаш цхьайолча юрташкарча клубаша геттара во болх баь хилар. Из гІулакх теркал а деш, культура министерство декхарийла я хІанзехьа ерригача культура учреждениешта ремонт яра оарцагІъяла. Цахаддаш тІахьожам лоаттабе беза цу балха. Боккъалдар аьлча, культура министерство из болх тІагІертта дІахьош яц хІанз. Лоаццача хана из болх тахка а хІаьта цунна сухалбе а декхарийла я культура министерство.

Культпросветучреждениеш Іана кийчъяр — из Іалаьмате боккха лоархІам болаш гІулакх да. Из бебашха доацаш леладе йиш яц. ХІанз, еррига торонаш оарцагІъяьха, толамца чакхдаккха деза культура учреждениешта ремонт елга.

Советски Союзе гІолла

КІОРА ЗАПАСАШ ШИ МИЛЛИАРД ТОНН

СВОБОДНЫЙ (Амурски область). Свободный яхача городагара 60 километр гаьнарча вІашагІйоаллача йоккхача тайге мехка эггара йоккхагІа йолча моакха кІор боаллача моттигех цаІ. КІезигагІа яле а ши миллиард тонн лерхІ цу хургйолча кочегарке доаллача доагорах.

«Свободное» яхача кІор боаллача моттигера боаккха кІор геттара дарегІа хургба. 24 метрга кхоачаш сома тІоа бола из кІоарга боацаш а боалл, тІера хьагуча а баьккха баккха йиш йолаш а ба.

Хьалхара разрез хье лаьрхІад.

ГРУЗЕ РУДАЙ ЦЕЛИНА

ТБИЛИСИ. Геологаша Къулбехьен Грузе гучаяьккхай цІаста доалла керда Тамарисски моттиг. Укх тІеххьарча итт шера укхаза гучаяьккха кхоалагІа рудай район я из. ЦІаста, барит, цинк, олово — 10 тайпага кхоачаш пайдане оахкалаш доахка руда доал укхаза тІера хьагуча а даьккха.

ХІанз уж доаккхача моттигий база тІа Тбилисегара 60 километр къулбехьо хьалъеш латт Закавказе эггара йоккхагІа йола горнообрабатывающи комбинати 25 эзар саг ваха лаьрхІа Маднеули яха городи. Металл юкъарчал доаццаш рудах хьадоахаргда автоклавни хьисапагІа. Кердача технологе газаш атмосфере ухийтаргьяц.

УХТИНСКИ МЕХКДАЬТТА

УХТА. Іалаьмате дукха промышленни мехкдаьтта запасаш я Коми автономни республике. Итташ миллионаш тоннашца лархІал я уж. Укх тІеххьарча ханналца деррига доаккхаш дола мехкдаьтта цигга чакхдоахар.

ХІанз мехкдаьтта доалла дуккха а моттигаш гучаяхарца дувзаденна торо хиннай бийда мехкдаьтта мехка кхыча экономически районашка дІаахийта. Ухтински бийдача мехкдаьтта эггара хьалхара машиннаькъа эшелон яхийтай Рязане.

КУРА ЧУ «КЕРДА ДАХА ХАЙША» ЧКЪАЬРИЙ

ЧАЙКЕНД. (Азербайджански ССР). 17 август. (ТАСС). Кура чу «даха хайшад» керда чкъаьрий. Чайкендски чкъаьрий леладара заводо хьал а кхедаь додача хи чу хийцад цІи хеза дола дуккха а гель-гельски цІена чкъаьрий. ЦІенача чкъаьрий кІоригаш 15 грамм дозал долаш хиллалца бетонни бассейнашка леладаьд.

Азербайджана дукхагІа долча хишка цІена чкъаьрий доладелга лаьрхІад.

ВЫСТАВКА ХЬАЙИЙЛЛАЙ

МОСКВА. Іилмахочун-ваятела гамаца «яздаь» саг дегІавара истори — иштта аьнна цІи яккха йиш я К. А. Тимирязева цІерахча паччахьалкхен биологически музее хьайийллача шеморг кхы йоацача выставках.

Шовзткъа шу гаргга хьалха скульптор - антрополог М. М. Герасимов гІийртар керта туте доакъошка а хьежаш эггара къаьнагІарча заман сага юхь-сибат юхаметтаоттаде. Шерагара шерага дегІаухаш хьаера ше морг геттара кІезига йола скульптурни портретий галерея. М. М. Герасимова а цун учений а балхаш боккхача маьхе лаьрхІад деррига дунен тІа.

Керда экспозици хьаеллалу плезиантропа — оахкала сага тарарча маймала скульптурни деттача суртаца. Цига хьажа ухараша довз неандертальца, кроманьонца, кхеран а бронза а замашка баьхача наьха портреташ. Керда зама выставке хьахьекхай цхьан хана Волга йистошка гІолла, Грузеи Киргизеи лоамашка, Молдаве аренашка баьхача вай мехкахой куцашца. Къаьсттача терконе за исторически наьха — Ярослава Мудре, Тимура, Иван Грозне, флотоводца Ушакова бюсташ.

ЦИСТЕРНАШНА — МИНЕРАЛЬНИ УДОБРЕНЕШ

ЛЕНИНГРАД. Машиннаькъашка гІолла кердача хьисапе удобренеш дІа-са кхахьара дош оттадаьд Октябрьски магистрала специалисташа. Цо торо хилийтай укх маршрутах мухь дІабахьа: машинникъ — кхаш.

Іомехка удобренеш дІа-са кхухь лаьрххІа цу гІулакха кийчъаьча машиннаькъа цистернашка. Цар чура кІира дом компрессора новкъосталца автоцистерна чу ухийт. Цар духхьала кхай тІа дІа а хьойя, оахам тІа гІолла дІа-са ег уж удобренеш.

Іомехкаш йолча удобреней 50 тонн цистерна чура автоцементовозашка яхийтара эша ха сахьатал кІезигагІа я.

Урус-Мартана района «Горец» яхача совхоза кхоалагІа отделени. Ялх дийнахьа укхаза кийчъяьй 1360 тонн хьажкІий силос. Доахан дика Іалашдаь хургда чамерча доакъарца.

Аьрда оагІорахьа лакхехьарча саьнга сурта тІа шоана гу «Таганрожец» яхача ший самосвалаца дийнахьа ворхІ рейс еш вола цу отделенера шофер Токаев Шахьид.

Н. КОБИАШВИЛЕ сурт.

КХОАЧАШЪЯЬЙ БАРХІ БЕТТА ПЛАН

Хьинар кхо ца деш къахьег МалгІабикерча № 2 йолча кІоарга бурув деттача контора коллективо семилетка тІеххьарча шера. Укх деношка кхоачашъяьй цо бархІ бетта задани.

Керда оборудовани, аппараташ, технологи производствана юкъе кхухьаш къахьегаш хьабоагІа бурувдеттараш. Буровой хьалъеча керда щитови схема, йоккхеи кагийи блокаш йола основанеш, зІамига диаметраш йола осташи балха юкъе доаладарах геттара дукха паччахьалкхен ахча кходе йиш хилар. Къаьстта чІоагІа пайда хилар одношарошечни осташ юкъедахьарахи утяжелителах шоалагІа пайда эцарахи. Уж мероприятеш планах йоагІачул кхозза — диазза дукхагІа йоалайир цар производствана юкъе.

Дика вІаштІехьдаьккхад контора кулгалхоша специалисташ кхебара, цар говзал лакхъяра гІулакх. Болхлошта юкъе дукхагІбараш шишнакхоккха професси йолаш ба, хІаьта кІезига бац массаза болх беш йолча школашкеи курсашкеи дешараш а. Хьинаре къахьег рационализатораша, 10 эзар сома пайда баьб цар контора.

Производства культура лакхъяра дика терко ю укхаза. Болх дика бу цига вІашатІъеххача техника кхерамален бокъонаш Іомаеча а кхыйолча а кружокаша. Дика вІаштІехьдаьккхад культурно-бытови хьалаш. Эшэшача хьаяьй хий мергдолаш моттигаш, хІара буровойна аптечкаш ийцай, болхлошта лувча моттигаш тоаяьй, спортивни кхоачам Іалашбаьб, иштта кхыйола мероприятеш а кхоачашъяьй.

Шерра яьржай социалистически яхь. ХІара бутт, квартал чакхъяьлча итогаш ю, яхье баьннарашта карагІдаьннар шерра дІадовзийт, хІаьта дикагІа йолча бригадана ЦІе байракх хьожаю. ДукхагІа йолча хана из байракх хул А. Майстренка, И. Загилова, Н. Кунченкос кулгалдеча бригадашка. План кхоачашъяра хьокхамаш 110 — 130 процентал лохагІа хилац цу бригадай. Коммунистически къахьегама сийлен цІи яккхара къовсам лоаттабеш я контора еррига коллектив.

Каст-каста дикагІйолча мехкдаьтта доахача предприятей опыт Іомае ух контора болхлой. Иштта уж хиннаб «Старогрознефта», «Сунжанефта» къахьегамхой болча, «Краснодарнефтегаз» яхача объединене, кхычахьа. Шоаш цига Іомаяь говзал конторерча массаволча болхлочунга дІайовзийт цар, тІаккха производствана юкъехухь.

Иштта я № 2 йолча бурув деттача контора коллектива толамий «къайленаш». Теша мегаргва шоай толамаш цар кхы а совдоахаргхилара.

А. УГУРЧИЕВ,
МалгІабикерча № 2 йолча кІоарга бурув деттача контора воккхагІа вола геолог.

ХЬЕХАРХОЙ КОНФЕРЕНЦИ

Самардийнахьа ІуйрІйна итт сахьат даьлча Грознерча 1-гІча. Мая цІерахча беша зале болх бе йолаеннай просвещене министерствай Нохч-ГІалгІай АССР-а хьехархой говзал лакхъеча институтен Іилманпрактически конференци. «Хьехам балари кхетам балари цхьан педагогически процессе вІашагІтоха» яхаш я цун тема.

Тайп - тайпарча темаех йолча массехк докладага ладийгІар гулбеннараша хьалхарча дийнахьа. Масала, «Знанеш дикеи кІоаргеи хилийтара», «ШоллагІча шера чубусараш ца хилийтара тІехьа лоаттабе беза къовсам» яхаш яр Нохч - ГІалгІай АССР-а просвещене министра заместителя нов. П. С. Скородумовас яь доклад. «Дешар-кхетама балха процессе дешархой коммунистически мировоззрени коммунистически убежденности йолаш кхебар» яхача темах доклад йир Карабулакерча юкъерча школа директора нов. М. С. Фролова.

Массане безам тІаозаш яр «Дешархой атеистически убежденность а йолаш кхебар» аьннача темах Серженль - Юртовски юкъерча школа директора нов. З. Л. Эльдарова яь доклади «Кхетами хьехами луча технически средстваех пайда эцилга» аьннача темах Грознерча № 15 йолча юкъерча школа директора заместителя нов. В. С. Бащенко яь доклади. Кхыча дика чулоацам болча докладашка ладийгІар цу дийнахьа гулбеннараша.

Конференци болх беш я.

А. ЦИЦКИЕВА.

Советско-вьетнамски доттагІал чІоагІлу

РИГА. 19 август. (ТАСС корр.). Укхаза хьоашалгІа йола Вьетнамски Демократически Республика делегаци селхан ВЭФ яха электротехнически заводе яха хилар.

Предприяте кулгалхой улув а болаш, вьетнамски парламентареш завода цехашка хьийжар.

Координатни автоматически телефонни телеграфни станцей цеха кердача Іалаьмате йоккхача зале дукха нах юкъе бола вэфовций митинг хилар.

Митинге хиннараша безаме тІайийцар цига къамаьл даь делегацена кертервар — Вьетнама къахьегамхой Парте ЦК Политбюро член Хоанг Ван Хоан.

Берригнеша цхьан бартаца тІайийцача революце тІа вэфовцаша эх кхайкаду американски империалисташта — халкъий кортамукъален садукъараш, хІаьта Вьетнама Демократически Республикана бомбаш еттилга соцадари Къулбехьен Вьетнамера беррига американски бІу дІабоаккхилгеи дІа а дех.

е грннейцчпмвы м мвы м мвыгмвы

Митингал тІехьагІа вьетнамски парламентареш хьежар предприяте культура Дворецага, завода изобразительни студе доакъашхой балхий выставкага, технически пропаганда кабинетага. Культура Двореце беседа йолча хана делегаце членаш къоастамболлаш дух тІа бувлар болхлой къахьегама, салаІара, вахара хьалий.

КПСС-ей ИТАЛЬЯНСКИ КОМПАРТЕИ ВИКАЛАШ ВІАШАГІКХЕТАР

17 августа вІашагІкхийтар Советски Союза Коммунистически партеи Итальянски коммунистически партеи викалаш. ВІашагІкхийттача дакъа лаьцар: КПСС ЦК Хьалхарча секретара, Президиума члена нов. Л. И. Брежнева, КПСС ЦК Президиума члена, секретара нов. М. А. Суслова, КПСС ЦК секретара нов. Б. Н. Пономарева, Итальянски коммунистически парте генеральни секретара нов. Луиджи Лонгос (СССР-е салоІаш ва из).

ДоттагІала тІехь чакхъяьнна беседа йолаш новкъостий санна вІашидагабийлар шинна а партена хьаштдолча дешашта, хІаьта иштта дунен халкъашта юкъерча хьала а дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама а актуальни проблемай хьакъехьеи.

(ТАСС).

РУМЫНСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА

(ФАШИСТСКИ ДИКТАТУРАХ МУКЪАДАЬННА 21 ШУ ДИЗАРГА)

ХІара шера 23-ча августе, Румыне къахьегамхоша социалистически мехкий дерригача халкъашца цхьана белгалдоаккх доккхеи гІозалеи цІей — мохк мукъабаьнна Ди. Цу дийнахьа 21 шу хьалха Коммунистически парте кулгалца румынски халкъо гІоттайир герзаца кийчъенна восстани, тІера кхессар Антонеску тІема-фашистски диктатура. Цу событе овлангара эргаьккхар халкъа кхел, социализмага бола сийрла никъ хьабийллар цунна. Цу дІадахача шерашка, хьалха империалистически державай аграрно-бедала мохкилг хиннача Румынех хІанз хиннаб дегІаена промышленность йола, бахача наьха вахареи культурай боарам лакха бола мохк. Республике экономически лард еллай социализмана, толаме кхоачашъю вахаре социализм хьалъяра программа. Сихха дегІаух машиностроени, судостроени, мехкдаьттаи химически оборудоване, металл тедача станокий, доагорца лелача двигателий, электрически машинай, трансформаторий, тракторий, автомобилий, комбайний промышленность. КІоаргга хувцамаш хиннад юрта боахаме а. Коллективизаци чакхъяккхарах цхьан социалистически наькъаца дегІаэха яьлар мехка экономика. Карта тІа хьахилар керда городаш, промышленни районаш, курорташ. Халкъа Іаьдал эттача шерашка бокъонца культурни революци хилар. Цу юкъа хьахиннцай болхлой классахи къахьегама ахархоехи хьабаьннача наьха кердача интеллигенце йоккха отряд. Цахаддаш дегІаух Іилма, искусство, образовани. ХІанз республика къахьегамхой шоаш кхо па беш къахьегац ба шестилетка (1960—1965) тІеххьара шу кхоачашдар духьа, къовсам лоаттабу РРП III-ча съездо хьалхашка оттадаь декхараш вахаре толамца кхоачашдар духьа. Румынски халкъо шийгара доагІа дакъа юкъехьу социализма дунен система чІоагІъеча, капитализмаца лелаеча машаречра экономически яхье социалистически лоаттам сихагІа котбаккхара деча гІулакха юкъе.

Румынски индустре кердадараш

ХЬАЛЪЕШ ЛАТТ...

Укх шера Румыне хьалъяьй кхачан промышленноста 10 керда объект. Царна юкъе я Бухарестски Галацкии маькхапекарне заводаш. Деннен буси цар арахец 167 цкъаза 180 тонн продукци.

Кердача кхаь шурий продуктай заводо хІара денна арахец городашка бахача наха 2600 гектолитр шура. Болх бе йолаеннай йоккха холодильни комбинат. Цу чу йоагІа шана фабрика, 7 холодильни камера, 3 морозильни тоннель, ша баьча дулхеи сомеи промышленни цехаш, кІолдий склад.

Хьалъеш латт керда предприятеш.

Бушеве хьалъеча шекара заводо дийнахь буси 3000 тонн свекла чакхйоаккхаргья. Бухаресте лард йоллаш латт мукомольни фабрикана. Цо охьаргья дийнахьа 100 тонн хьажкІаш. Каракаре хьалъеш латт шера балха овсарле 22700 тонн йола консервни заводи, хІаьта шера бу болх 2000 эзар тонн йола сыроваренни заводи.

ЗАВОД «УНИО» ШАХТЕРАШТА

Городе Сату - Мареро завод «Унио» йолаеннай шахташта керда транспортер арахеца. Цун йоахал я 120 метр, хІаьта производственни низ хургба сахьата 150 тонн кІор е руда. Конструкци дукха чоалхане ца хиларахи габариташ зІамига хиларахи из транспортер лелаеш атта хургья.

Цул совгІа, заводо «Унио» арахец лаьттанна кІала гІолла лела электровозаш, пневматически наволочни машинаш, ши этаж йола клеткаш, хІаьта горни промышленноста эша кхыйола оборудовани а. ТІеххьарча ялх шера заводо шозза дукхагІа арахец оборудовани.

ПХЕЛАГІА ОБЪЕНТ

Дукха ха йоаццаш дог гІоздоаккхаш цІей хилар Крайоверча химически комбината коллективе — болх бе йолаелар катализаторий керда завод. Комбината комплекса юкъейолхача объектех пхелагІъяр я из.

Кердача предприяте республика химически промышленноста шер-шера дунен дикагІчарна ниисса йола 700 катализатор лургья.

БУХАРЕСТСКИ ГИГАНТ

Румыне машиностроительни промышленноста предприятешта юкъе йоккхагІчарех я 23-ча августа цІерах йола бухарестски завод. Цо арахец 120 говра низ бола тепловозаш, вагонаш-цистернаш, цементни заводий оборудовани, хІаьта кхыйола машинаш. Заводо ший продукци мехка 100 предприятешка дІаухийт.

(АПН—Аджерпресс).

Партийно-паччахьалкхен тIахьожама органий декхар кхоачамбоацараш гучадахарал совгIа уж ца хилийтара къовсам лоаттабар а да

Халкъа тIахьожам

ПАРТИЙНО-ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ТIАХЬОЖАМА ЛИСТОК

ПАРТЕИ ХАЛКЪЕИ ДОЗОРНЕШ

Партийно-паччахьалкхен тIахьожама органаша, болхлоех, колхозхоех, инженерно-технически болхлоех, гIулаккхерча нахах, пенсионерех, советски наьха кхыча тайпаех латтача цар Iалаьмате йоккхача активо хьинаре къовсам лоаттабу продукци дукхагIа арахецара предприятей чухьара ресурсаш оарцагIъяхара, цун дикал тоаяраи из яккхарга дIабода мах лохбараи, къахьегама овсарле лакхъяра, массаза а тешшаме экономи хилийтара, ахчен материалаши пайда дукхагIа лургболча оагIорахьа дIаахийтара.

Боккха болх лелабу гор. Грознерча халкъа контролераша Iаьржен бесаш долеи металлаш, промышленни предприятешкара электрически йовхалца йоаккхен энерги кхояра, промышленносте хьаеча хIамай, белгала аьлча, халкъа эшача товарий дикал лакхъеча тIахьожам лоаттабара.

ТIахьожам лоаттабеш аьлча тохкамех лаьца дукха дика масалаш доаладе йиш я горoдерча дукхача предприятешкара. Масала, нефтемаслозаводе тоъал дукха конденсат юха балха юкъейоалаьй: тохкам баьча хьалхарча бетта из юхаюкъейоалаьяр 13,9 процент, шоллагIча бетта — 19,3 процент, хIаьта тохкам бале хьалхагIа хIара бетта 5 процентал тIех юхаерзаеш яцар из.

Контролераша бу болх мел лоархIаме ба хьахьоних укх даннеша: города предприятешка шин бетта кхоьча электрически энерге чотах шин шера болх байта йиш я «Трансмаш», «Пищемаш», «Мясокомбинат» санна йолча пхе предприятега.

Административно-управленчески обслуживающий аппараташ эргайоахаш тоа а е, дарегIа а хилийта аьнна йола КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен указанеш мишта кхоачашъю хьожаш партийно-паччахьалкхен тIахьожама органаша баьча тохкамо йиш хилийтар промышленноста предприятешка, гIишлош еча, юрта боахаме административно-управленчески болхлой 700 совгIа сага кIезигбе а уж лелабарга дIадолача ахчах 700 эзар сом совгIа ахча шера кходе а. ХIаьта из бахьан долаш производствера гIулакхаш юкъахдиса хIама хиланзар.

Iалаьмате дукха дика гIулакхаш чакхдаьхар халкъа контролераша ялаташ чуэцарей кийчдарей балхаш вIаштIехьдоахачей чакхдоахачей хана. Ялат — вай даьхен рузкъа да, цудухьа ялаташ хьувкъадара тIаберзабаь бар партийно-паччахьалкхен тIахьожама а юрташкарча халкъа контролерий дерригача эскара а теркам. Новкъостала йола группаши посташи, партийни организацейи партийно-паччахьалкхен тIахьожама комитетийи кулгалца, ялаташ чуэцача техника болх мишта бу хьеж, цунга пахаддаш болх байтар, ялат ца доалайтар духьа, уж хьежар комбайнаш тIара ялат дIаккхухьаш йола транспорт йоханза йий, цар теркалбора хьатташка ялат увзаш, цIендеш, дIачуэцаш беш бола болх а кхыдараш а.

Дика могабу Сунженски районера «Победа» яхача колхоза партпаччахьалкхен тIахьожама активисташ. Укхаза артельни производства ерригача участкашка контрольни посташ еххай, цар хьа а лехаш, оарцагIдоах колхозни производства кхоачамаш. Новкъостала йолча группа кулгалхочо комбайнера нов. Крапивина, группа членашца ни. Пожаровцей Яновцей, комплексни бригада бригадираца нов. Живненкоца цхьана вIаштIехьдаьккхар ялаташ чуэцача прогрессивни групповой метод юкъейоалаелга. Из дика хилар бокъонца гучадаьлар. ТIаккха цунах цар иштта пайда ийцар йол, силос кийчъеча, ялаташ дIаде лаьтта кийчдеча. Халкъа контролерий инициативах эргабаьккха тоабир горох чуэцара болх.

Халкъа контролерий беркатерча балхах лаьца масалаш доаладе йиш я цу района «Ильича васкеташ» яхача колхозера а. Новкъостала йолча группана кулгалдеш нов. Цечоев ва укхаза. Дукхача хана дена колхозе боккха бала а хинна латтар къахьегама деноши зехьа доаделга. Уж совнагIа яздора колхозе болх берашта, кхьеттел колхоза кхашкей фермашкей цIаккха ка хинначоа а яздора. Халкъа контролераша дийцар ца доагIача къахьегама деноши дIаухийташ дола наькъаш, цар чIоагIа тIахьожам лоаттабора кхоачашдаьча балхашка хьежжа а бокъонца болх баьраш а мара къахьегама деноши ца язайтар духьа. ХIаьта цунах дика пайда а баьлар. Укх шера хьалхарча ялх бетта, соахка цу ханналца даьчул дукха а дукхагIа балхаш даьд боахаме, хIаьта дIадаха къахьегама деноши 2000-нел кIезигагIа да.

Юрташкарча новкъостала йолча группай дикача балхах лаьца масалаш доаладе йиш яр общественни контролераша колхозийи совхозийи производство дегIайоалаяра чIоагIа йоакхо еча, халкъа рузкъа доадарцеи пун хам ца барцеи машар хургбоацача уйланца нах хьалкхебеча, КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъяра партийни организацешта новкъостал деча кхыча районашкара а.

Республика ка бола ялаташ ханнахьа чуийца яларца, ялаташ кийчдара план кхоачашъярца, паччахьалкхенга планал совгIа кIа доххаш хиларца доккха дакъа да халкъа контролерий а.

Цхьабакъда, халахете а, вай я инициатива кIезига йола, шоай предприятера, колхозера, совхозера лерр тIара даьнна хIамаш шоашта бIаргагуишехьа а, уж теркал ца деш йола группаш а. Уж ца йийцача яргьяц. Царех лархIа езаш я Шаьла района «Джалка» яхача совхозера, Ачхой-Мартана района «Самашкинский» яхача совхозера, Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхозера, Наурски района «Терский» яхача совхозера, дукхача кхычахьара партпаччахьалкхен тIахьожама новкъостал ду группаш. Цунна бехке я, эгтара хьалха, цу колхозийи совхозийи партийни организацеш, хIаьта иштта парте районни комитеташ, партийно-паччахьалкхен тIахьожама комитеташ. Теркал ца де йиш яц, новкъостала йолча группашей посташей шеррача самодеятельноста ларда тIа болх беш хилар, хIаьта цудухьа партийни организацеши партпаччахьалкхен тIахьожама комитеташи декхарийла я царна массе оагIорахьара новкъостал де. Новкъостала йолча группай председателашца хан-ханнахьа семинараши инструктивни совещанеши ца йича, партеи правительстваи сонамаш, халкъа тIахьожама балха дикагIа йола формаши методаши царна дIайовзийтанза яргьяц райкомаши партпаччахьалкхен тIахьожама комитеташи.

Укх шера чакхйоал партпаччахьалкхен тIахьожама комитеташта новкъостал деча группайи постийи полномочей ха. Бе безаш боккха болх ба къахьегамхой керда отрядаш тIахьожама юкъеозаш. Новкъостала йолча группайи постийи состава юкъе шоай керда викалаш хоржаргба партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, колхозхоша. Из болх чакхбаккха беза юххьанцарча партийни организацешка аргIанара отчетно-хоржамий собранеш хулача хана.

Организационно-партийни балхах дIакъаста йиш йоаца дакъа да партийно-паччахьалкхен тIахьожам, цудухьа партийни организацей отчетно-хоржамий собранешка анализ е еза контролерий актива кулгалдеш партийни бюрос баьча балха, цар балха опыт вIашагIтоха а общественни тIахьожам вIаштIехьбоаккхача нийсденна кхоачамбоацараш дIадаха а деза.

Новкъостала йолча группай собранеш е а, цига балха итогаш ювца а, группай балха хьакъехьа партийни, профсоюзни, комсомольски собранешка, колхозхой собранешка къамаьл хьан дича бакъахьа да хьалхадаккха а деза партийни организацеша, партпаччахьалкхен тIахьожама комитеташа. ХIара новкъостала йолча группа членаш мел хургба ха а хIаьта эшача метте цар состав шеръе а еза. Новкъостала йолча группашта хила мегаргбола кулгалхой харжара гIулакха къаьстта йоакхо е еза, хIана аьлча группашта керте эттарашка хьежжа дика хургба тIахьожама органий болх.

Новкъостала йолча группайи постийи кердача состава юкъе хьинар долашагIеи сий долашагIеи бола, партеи правительстваи директиваш кхоачашъеча бокъонца тIахьожам лоаттабе ховргдола новкъостий хоржалга вIаштIехьдаккханза даргдац. Новкъостала йолча группашкей посташкей хIанзалца болх баьраш дIахо а бита йиш хилар теркал а деш, цар состава юкъе цIаьккха а иззал ха яккха харжа беза цу балха тIа дикача оагIорахьара белгалбаьнна бол новкъостий.

Дика хIамаш хIанзле а дукха даьд халкъа контролераша. Цхьабакъда, кхы а доккхагIа да дIахо царна тIалатта декхараш. Дага кхаба деза, новкъостала йолча группашкей посташкей викалаш бахийтара болх партийни организацешеи партпаччахьалкхен тIахьожама комитеташеи дикагIа чакхбоаккхе, бокъонца бола парте гIончий хила аьнна, шоашта тIадожадаьча декхарех уж дикагIа лоархIаергхилар, дукхагIча наха дакъа лоацаши пайданагIеи халкъа тIахьожам хургхилар.

М. ДОРОХОВ,
КПСС обкома секретарь, КПСС обкомен Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советен партийно-паччахьалкхен тIахьожама комитета председатель.

Шийна болх дика вIаштIехьбаьккхаб «Грознефта» объединене транспортни контора Малофеев Иван Михайлович керте латтача партийно-паччахьалкхен тIахьожама новкъостала йолча группо. Хьалха цу группана юкъевоагIаш верригда пхи саг мара вацар. Цудухьа дика тIахьожам лелабе вIаштIехьдалацар цун Карабулаке, Ачалкхе, кхыча моттигашка беча балха. ТIаккха Карабулаке вIашагIъеллар нов. Колодезный керте а латташ йола керда, пхи саг юкъевоагIа пост.

Пост вIашагIъеллачул тIехьагIа, уж хьежар цехаша, участкаша беча балхага, иштта теркам тIабахийта хьежар машинаша беча балхага, царна ремонт мишта ю. Дукха кхоачамбоацараш гучадаьлар Ачалкхерча, Заманкулерча, Карабулакерча автотранспорта балха юкъе. Уж сихха дIадахара бехктокхаме бир автоколоннаи контораи кулгалхой.

Цул тIехьагIа шийна ханнахьа балха араювла йолаенна гаражера тракторaш, автомашинаш, даим учет лелаю боахама коашкара арадоахача мухьий. Кхы а дукха балхаш даьд посто.

Къаьстта дика болх беш ба В. Малофеев (группа председатель), В. Наговиков, Ф. Брашников, А. Колодезный, кхыбараш.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) группа членаш В. Наговиков, Ф. Брашников, группа председатель И. Малофеев, Карабулакерча поста кулгалхо А. Колодезный.

И. Плиева сурташ.

ГIишлош хьалъяр — лоархIаме гIулакх

Денгара денга хувцалу Наьсарен-Вокзален куц: урагIъух вIаштIардаь цIенош, поселка улицай сибат а доаккхаш.

Уж дерригда гIирсаш хьалдераш Наьсарен-Вокзалера гIишлош хьалъю ши управлени я — СМУ-5, СМУ-11.

Укх деношка цу управленеша хьалъеш латтача цхьайолча объекташка хилар «Сердало» газета рейдови бригада.

№ 5 йолча гIишлошъяра-монтажни управлене гIишлошъяра ах шера план кхоачашъяьяц.

Цу управлене болх бийцар 1965 шера 25 мае хиннача КПСС райкома бюро. Цига белгалдаьккхар цо лертIа болх ца беш хилар, дуккха гIишлоний объекташ ханнахьа эксплуатаце дIа луш ца хилар. Уж я, масала, «Ингушский» совхозера гIишлоний объекташ, рынок йолча юххе Наьсарен-Вокзале хьалъеш йола бани, кхыраш. Хьаэцаргья вай бани. Бани хьалъяр номер цаI йола проблема хинна дIаэттай укхаза. Къаьна бани болх беш яц, хIаьта керда хьалъеш латтар эксплуатаце дIаялара ханаш хIара денна, хIара бетта тIехьайоах. Фуд бахьан? Из хаттар дир оаха СМУ-1 кулгалхошка. Къамаьл деш гучадаьлар из йисте ца яккхарах болча бехках доккха дакъа гIишлош хьалъяра балхаш доходеш йолча субподрядчикашка а кхоачаш хилар. Масала, цар бехках хIанзалца эксплуатаце дIа ца луш латт Наьсарен-Вокзалера 32 квартира йола цIеноши школа-интернати, Экажкъонгий-Юртара маькх ю пекарни.

Ледара лел Экажкъонгий-Юртара гIишлош хьалъяра балхаш а. Укхаза СМУ-5 хьалдеш да 8 квартира йола цIенош, механизатораштa йола столови, общежити, мехмастерской. Нагахьа санна гIишлошъераша дикка низ тIа ца бохийте, уж объекташ ханнахьа эксплуатаце дIалургьяц. Ах шера план кхоачаш хIана яьяц шун управлене, аьнна шийга оаха хьаттача, СМУ-5 начальника аьлар, «Чечингсельстрой» тресто гIишлой материалашцей механизмашцей кхоачамхиллал тха управлени Iалашъеш ца хиларах йисай план кхоачаш ца еш, аьнна. Из бакъда, тресто Iалашъяц управлени гIишлой материалашцей механизмашцей. Цхьабакъда, керттера бахьан из дац. План кхоачашъяц управлене шийна йолаш йолча средстваехи торонехи боагIача тайпара пайда ца эцандаь. ГIишлош хьалъеча участкашка ледара вIаштIехьбаьккхаб къахьегам. ХIаьта бригадаштеи гIишлошъеча участкаштеи юкъе социалистически яхь йоаржаелга укхаза дицденнад. Цхьаккха а бригада е цхьаккха гIишлошъер вац укхаза коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеш. Кулгалхоша дIалехац гIишлошъераща балхаш доагIача тайпара дика делга, царна тIахьожам лоаттабац. Укхаза кIезига йоакхо ю болхлой говзал лакхъяра а шиъ-кхоь говзал цхьан сага Iомаяра а. Кулгалхой, къаьстта аьлча СМУ-5 начальника, партийни организаце секретара, рабочкома председатела балха тIехь уж кхоачамбоацараши гIалаташи хилар бахьан долаш кадраш каст-каста хувцалу. Цу гIулакхо производствана мел доккха зе ду дика кхетаде хала дац. 479,8 эзар сома лоархIам болаш йола шера план кхоачашъюлургьяц СМУ-5-га.

СМУ-11 гIишлош хьалъяра объекташка хьежача кхыдола сурт бIаргадайра рейдови бригадана. ГIишлошъяра ах шера план 102,5 процент кхоачашъяьй управлене. Из я генподрядах йоагIаш. ХIаьта шийна низаца деча балхий план 131 процент кхоачашъяьй цо. Из бахьан долаш ханал хьалха йисте а даьха, эксплуатаце дIаделар 32 квартира йола цIенош. «Электроинструмент» яхача завода территоре тIара берий беш.

Ерригда СМУ-11 хьаийцача отташ дола гIишлош хьалъяра сурт гIадвугаш дале а, цхьайолча объекташкара гIулакхаш дика латтац укхаза. Духхьал ялх бетта маькха заводе 11 эзари трикотажни фабрике 20 эзари сом пайда ца эцаш дисад. Бакъда цу тIехь боккха бехк ба ялх бетта план 81 процент мара кхоачаш ца яьча спец. СМУ-и 73 процент мара кхоачаш ца яьча СМУ-5 Грознерча субподрядчикийи.

ГIишлошъю материалаш ца хилар бахьан долаш чIоагIа тIехьадувл маькха завод хьалъяра балхаш. Укхаза эгтара дукхагIа ца тоъар битум я. Ледара бу болх трикотажни фабрика хьалъеча а. Нагахьа санна иштта мара кхы сихагIа из хьал ца йой планах йиллача хана болх бе йоалалургьяц из.

Фабрика хьалъеш йоаллача гIишлошъерий бригада членаша деш хинна лоткъамаш нийса хийтар тхона: бригаде каст-каста нийслуш хIама да маркхали гIишлой материалаши ца тоъар бахьан долаш бе болх ца хилар. Из кулгалхой бехк ба. ХIана аьлча уж хIамаш атта нийслургйолаш я. Маркхал беча узела бехкаш из хулаш дале, тIаккха царна боагIаш бола бехк бе а кхы тIехьагIа из гIалат паргара даргдоацаш хIама де а деза. Иштта хила деза шоай ханнахьа гIишлой материалаш ца лоаттаеращцара гIулакх а. Бакълув гIишлошъераш, цар безам ба балха ха йоа ца е а общественна пайдане болх барца шоай алапи лакхагIа хургдолаш материальни безам болаш къахьега а. Цу гIулакхах пайда баргба болхлошта а производствана а.

СМУ-5-и СМУ-11-и яхача управленей кулгалхоша берригда шоай низ оарцагIбаккха беза хьалъеча объекташка болх тоабара цига ха зехьа йовргйоацаш. Бокъонца вIаштIехьбаккха беза къахьегам. ТIаккха кхоачашъюлургья план.

А. ГУДИЕВ, КПСС Наьсарен района промышленни отдела заведующи, С. АРСАМАКОВ, трикотажни фабрика технадзор, Х. ДЖАМБУЛАТОВ, партийно-паччахьалкхен тIахьожама комитета новкъостала йолча группа председатель, В. МАРЗИЕВ, «Сердало» газета соб. корр.

БОЛХ ТОАБЕ БЕЗА

КIезига ха йисай гурахьа дув ялаташ дIаде доладала. Ахархошта эгтара лоархIамегIа йола ха я из. Цудухьа гурахьа дув ялаташ дIаде хIанзе а кийчо е еза.

Цхьабакъда, Наурски района «Терский» совхоза цхьоалагIча отделене кулгалхоша цу деша кIезига теркам тIабохийт. Эшаш долча 650 тонн фух 257 тонн мара цIендаь а даьннадац. Кен 360 центнер эш, кийчбаь баьннар 60 центнер мара бац. ХIаьта кIа вIалла цIендаь а дац. Отделене агронома нов. Андрианова тесса битаб из болх. Сов тIехьа дIадахьийтар по семенной лабораторе анализ яра тайп-тайпара фу, цудухьа хIанз а цох фу хиннад ховш дац.

Кхы дикагIа лелац гIулакхаш производства вокх участкашка а. Иштта, масала, лаьтта охаш дийнахьа итт агрегат хул, цхьабакъда, цар цхьан сменах мара болх бац, хIаьта бийсанна из еррига техника латташ а хул.

Отделене да 300 гектар хий дехка лаьтта. Цу гIулакха эшаш мел дола хIама да совхозе. Цхьабакъда, совхозе йолча йиъ насосни станцехи ялх догIан установкахи болх беш цхьа насосни станци мара яц. Цунца кхашка хий детташ я Сухоруков Александра звено. Цар кийчъяьй 120 гектар хий тоха. ХIаьта из болх беш кхы саг а вац. ХIанз а хий дIатIакхаьча 300 гектарах пхи гектар мара яц. Дерригача лаьттах ши процент я-кх уж.

Болх тоабе беза совхоза кулгалхоша.

Н. НЕТКАЧЕВ.

Партийно-паччахьалкхен тIахьожама органашта — дика новкъостал

Дукхача наха дакъа лоацаш бола общественни тIахьожам практике чакхбоахаш я партийно-паччахьалкхен тIахьожама органаш. Кхоачамбоацараш гуча а доахаш, цар хьех уж дIадоахаргдола наькъаш, тIанийца решенеш кхоачаш мишта ю хьеж. Партийно-паччахьалкхен тIахьожама ерригача органий керттера декхар сенах латт аьлча, Владимир Ильич Ленина яьххача тайпара, из латт, гIалаташи кхоачамбоацараши, хIаьта иштта царна бехке бараш а «хьалувцарахи гучабахарахи», из латт, уж хургдоацаш дола гIулакх дарах, чIоагIа бартаца а гIулакхаца а хургболча уйланца нах хьалкхебара партийни организацешта новкъостал дарах, партеи правительстваи директиваш чакхъяха новкъостал дарах. Массе оагIорахьара хьежача, партийни кулгалдарах къоасталу партпаччахьалкхен тIахьожама ерригача звеньяй балха боарам.

Парте Октябрьски районни комитето, юххьанцарча партийни организацеша кхетаду партийно-паччахьалкхен тIахьожама лоархIам боккха хилар, цар даим терко ю партпаччахьалкхен тIахьожама новкъостал деча группайи постийи балха. Предприятешка, учрежденешка, организацешка вIашагIъеллай 580 саг юкъе а волаш йола партпаччахьалкхен тIахьожама новкъостал ду 37 группей 68 пости. Партпаччахьалкхен тIахьожама новкъостал деча группашкей посташкей хьожаьй халкъа боахама тайп-тайпарча доакъошкарча специалистий дикагIа йола кадраш, производстве хьалха латтараш.

Белгалдаккха езаш да, районерча дукхагIа йолча юххьанцарча партийни организацеша новкъостала йолча группаштеи посташтеи хIара денна кулгалдеш а новкъостал деш а хилар. Из новкъостали кулгалл эгара хьалха гуш да, группайи постийи берригача членех 40 процент гаргга бараш партийни организацеша хержа бахийта коммунисташ хиларах, хIаьта группай председателаш дукхагIа йолча моттигашка, парторганизацей секретарий заместителаши бюро членаши ба.

Партпаччахьалкхен тIахьожама новкъостал деча группай балха планаш бюроца е парторганизацей секретараща (бюрош йоацача) дага а баьле квартала увттаю. Дукхача партийни организацеша лалийгIад новкъостала группай председателийи постий кулгалхойи отчеташка. Отчеташка а хьожаш тIанийцача решенеех халкъа контролерий практически балха кулгалдара указанеш хилар.

Грознерча станце, вагонни локомотивни депой, машинанаькъа отделене, «Октябрьнефта» НПУ транспортни контора, кхычар парторганизацей бюроша новкъостала йолча группайи постийи отчеташка ла а дийгIа, шоай решенешка группайи постийи теркам тIаберзабир производства экономика кIоаргагIа зенза, кхоачамбоацараш овлангара дена хьагучадаханза, производства кхоачамех бизза пайда эцанза барг ца хилара.

Цу указанешка хьежжа, группашеи посташеи шоай тIахьожама кIаллаьцар предприятей балха принципиальни дешаш.

Масала, Грознерча станце, вагонни депо новкъостала группаша масанахьа а цхьатарра тохкам бир продукци дика-во чу мишта ювтт хьожаш, хIаьта цига гучадаьха кхоачамбоацараш хIанз дIадоахаш да.

Наькъа Грозненски отделенера новкъостала группа хьежар лелаш йола состав юкъ-юкъерча станцешка мухь тIаботта хьа мишта увттаю а мухь тIаботташ шолхенца чакхйоаха операцеш кхоачаш мишта ю а. Хьежачул тIехьагIа гучадаьлар шолха болх беча машинанаькъа отделенеша вагонашта де дезача технически гIулакхий кIезига терко а еш, цу тайппара шолха операцеш чакхъяхара новкъарле еш хилар. Лелаш йолча состава технически гIулакх делга вIаштIехьдаккхар дехаш цу отделенешка письмо дахьийтар группо.

ХIанз контора керттерча фондех пайда мишта эц хьожаш йолча «Октябрьнефта» НПУ бурув деттача контора группо гучадаьккхад, пайда эца мегаргболаш дукха оборудовани дIаоттаянза хилар. Цу тайпара гIулакхаш воча оагIорахьара Iаткъ арахецача продукцега дIабодача маьха. Тохкам баь баьнначул тIехьагIа цу дешах бала боагIаш бола хьехам лургба контора кулгалхошта.

Партийни организацеша новкъостала группаштеи посташтеи деш йола новкъостал гуш да халкъа контролераша баьча тохкама материалех дола хIамаш партийни организацеша дувцаш а гучадаьннача де дезар деш а хиларах.

Масала, Грознерча станце новкъостала группо тохкам баьб поездаш шоай ханнахьа дIаахийтара график телхаяра бахьан сенах латт хьожаш, хIаьта из дош парторганизаце бюро дувца а оттадир. Партийни организаце, из дош дийца а дийца, станце кулгалхой декхарийла бир бокъонца графика тIа оттаяьчча ханашка поездаш дIаухийтилга Iалашдара дезар де аьнна.

Укх шера июль бетта парте райкома бюрос ийцар «Грознефта» объединене транспортни контора юххьанцарча парторганизаце партпаччахьалкхен тIахьожама новкъостал деча группанеи посташтеи партийни кулгалдара дика опыт (партбюро секретарь нов. Лебедев, новкъостала группа председатель нов. Молофеев). Эгтара хьалха партийни бюрос вIаштIехьдаьккхар новкъостала группана юкъе сий долашагIа бола производственникаш, шофераш, трактористаш, инженерно-технически болхлой хоржилга. Партпаччахьалкхен тIахьожама новкъостал деча группанеи посташтеи юкъе дакъа лоацаш 20 саг ва, дукхагIа бараш коммунисташ а болаш. Новкъостала группаи постийи болх контора кулгалхошца цхьана партбюро заседанешка каст-каста бувц партийни бюрос, гучадаьнна кхоачамбоацараш дIадахара де дезар ду. Масала, новкъостала группо гучадаьккхар токарийи слесарийи бийсанарча сменана бизза бе болх ца хилар, дежурни механикаш цар балхага лертIа хьожаш ца хилар, из бахьан долаш болхлой ханал хьалха балхара цIаухаш хилар. Контролераша еннача предложенех, контора администраце бийсанна беча балха, дIакхухьача мухьа тIахьожам чIоагIагIа оттабаьб, проходной будка егIай, и. кх. дI.

Производстве порядок вIаштIехьяккхара доккха новкъостал ду «Комсомольски прожектораша». Партийни, комсомольски организацеш хьеж, «Комсомольски прожекторо» яьча тохкама рейдаша гучадаьха хIамаш боахама кулгалхоша, общественни организацеша шоай ханнахьа теркал дой.

Масала, 56-ча участка мехмастерске вIашагIйолла йолайир из, йистеяьнначул тIехьагIа дукха болхлой совнагIа деча физически балхех мукъабоахаргболаш а цар къахьегама кхераме боацача боаккхаргболаш а йола телафер. Цхьабакъда, цIаккха а вIашагIъелла йоалаш яцар из. «Прожектористаша» из хIама теркал даьчул тIехьагIа гучадаьлар, дерригда бахьан слесарь цамогаш хилар мара доацилга. Бехкаш дахарахи хоам барахи кхоачамбаь Iензар комсомольцаш. Цар кхы тIехьа ца а йоахаш шоаш лаьрхIар из вIашагIйолла, хIаьта из болх хIанз дика а лел.

Ше яьча рейдий материалех гучадаьха кхоачамбоацараш дIадоахача юкъарчал доацаш новкъостал делгеи дакъа лоацилгеи «КП» штаба балха керттера лостам ба. Масала, баьца даарий-консервай завода «КП» штабо лаьрхIар, производствера цхьадола лоархIамера дешаш тарлучча тайпара ше къестаде, дIадола мел даьр чакхдаккха, шийна балха долча новкъостала коллектив оарцагIъяккха. Завода «прожектористашта» бIаргадайра заводе хьатIаена керда оборудовани араюккъе латташ хилар а хIаьта из оборудовани дIаоттае езаш йола нарсаш чакхйоаха лини яьсса хилар а. Из болх чакхбаккхар духьа воскресник вIашагIдолла лаьрхIар кагийча наха, кагирхой меттел, боккхагIа бараш а юкъеэзар цу балха. ХIанз керда оборудовани консервай цехе хьачу а ена, нарсий линеца дIаоттаяьй.

Производственни квалификаци лакхъяраи, прогрессивни къахьегама методаш юкъейоалаяраи, шийна болх сакхетамца, творчески кхоачашбарал совнагIа фу эш арахецача продукце дикал тоаяра? Цу тайпара хаттар эттар июнь бутт бовш № 1 йолча горбыткомбината «КП» штаба заседане. «Прожектористаша» теркалйир производственни цехашка лертIа сердал ца хулийташ, вентиляци дика йоацаш, паргIатта болх бе йиш йоацаш дола промышленни истолаш тоаде дезаш йола ателье № 1. Горбыткомбината администраце нийса лаьрхIар гучадаьха кхоачамбоацараш, хIаьта хIанз уж дIадаьха, доацаш а да.

Партпаччахьалкхен тIахьожама лохехьарча звеньяй балха дика оагIош ювцача а партийни кулгалдара боарам бувцача а хана, ала дезаш да гха балха юкъе цIенхашттара кхоачамбоацараш а хилар.

Царех керттердар да дукхача партийни организацешка партпаччахьалкхен тIахьожама группашеи посташеи цкъаза бюрократизм а лелаеш хилар. Шоай теркам тIанийца решенеш кхоачаш мишта ю хьажарах уж кхоачашъелга вIаштIехьдаккхарах тIаберзабе безача метте, заседанеш а ше решенеш тIанийелга мара деш хIама дац. ВIашагIъехка партпаччахьалкхен тIахьожама новкъостал деча цхьайолча группашеи посташеи болх бац, хIаьта юххьанцара парторганизацеш цу гIулакха башха шек а яц.

ХIанз, партпаччахьалкхен тIахьожама органий балха формаши методаши тоъал дика белгалъяьннача хана, производстве экономи яра дешаш контролерий йоккхача активага Iомадайтарах латт декхар. Парте райкомо, юххьанцарча партийни организацеша хIанз де мел дезар ду партийно-паччахьалкхен тIахьожама новкъостал деча группайи постийи болх овлангара дена тоабара, хIаьта цо шийна аргIанца новкъостал дергда дерригда партийно-политически боахамеи гIулакхаш тоадара.

Г. ДЕГТЯРЕВ,
КПСС Октябрьски райкома секретарь.

ХА МА ТИЛЛИЙТА

Лоаццача хана чуйнца дaьннaд ка бола ялаташ Ачхой-Мартана районна «Лермонтовский» совхозе.

Ялаташ чуэццашехьа ча хьагулде а лаьтта аха а доладир совхоза механизатораша. Массехк ди да уккхаза дерригача чах аргIаш даь даьнна. Аьха доалаш латт ка бола ялаташ чуйнца лаьтта, хIанзчул тIехьагIа аха дезаш цох дисар 120—130 гектар лаьтта мара дац. Бакъда, силоса лаьрхIа йола хьажкIаш чуйнца а чуэцаш латташ йола кхаш а да совхозе аха дезаш. Цу тайпара лаьтта 350—380 гектар хиллал да. Цудухьа лерттIа вIаштIехьдаккха деза лаьтта оахилга, хIана аьлча, хIанз геттара лохъеннай лаьтта ахара темпаш. Юххьанца даьхача дикача толамех кхоачам баьб совхоза кулгалхоша. Цудухьа лохбаьб цар балха беш бола тIахьожам.

Лаьтта оахаргдолаш 5—6 трактор я совхоза хIара отделене, бакъда лаьтта оахаша-м хилац хIара отделене дийнахь цхьаццеи бийсана шиъшеи трактор мара. Еха латт «ДТ-54» яха кхо трактор, уж тоаеш яц. ХIаьта вожаш цхьацанахьа дIа-юха ухийт болх бе. Цудухьа 16—18 трактор хила йиш йолча лаьтта оахаш эррига совхозе а йиъ-пхи трактор мара яц.

Белгалдаккха дезаш да къаьстта «Лермонтовский» совхоза шоллагIчеи кхоалагIчеи отделенешка оахам геттара во деш хилар. 25—27 сантиметр кIоарга аха дезача 23—24 сантиметр мара кIоарга аьхадац уккхаза дукхагIа дола лаьтта. Дукха йовкъаш йитай, вIалла кIаьдлаьдац оахам, из бахьан долаш йоккхий дарбалаш я массанахьа. Йокъа а енна яда уж, цудухьа хала хургда из оахам тоаде.

Лаьтта оахача нохараштa тIехьа тайса макхаши катокаши яц совхоза отделенешка хIанз а. Иштта яхкац нохарех предплужникаши лаьттан чIор тедаш дола урсаши. Кхы вIалла юкъ ца йолийташ дIадаха деза уж кхоачамбоацараш, вIаштIехьдаккха деза лаьтта сихеи дикеи оахилга. Из кхоачашдара кIезигагIа яле а кхокха, йиъ-йиъ трактор хила еза совхоза хIара отделене шин сменах болх беш. ЛерттIа оборудовать де деза нохараштa. Боахама кулгалхой кхетадеш хила беза лаьтта тоаларга хьежжа мара цу тIа дIайийна культураш хьувкъаргйоацилга.

Лаьтта ахарца цхьана хьайбашта доакъараш Iалащдеш а ба «Лермонтовский» совхозе. Елла йоалаш латт силос совхоза шоллагIча отделене. План 2800 тонн йолча 2600 тонн гаргга силос еллай укхаза, шинкхаь дийнахьа чакхбаргба из болх.

Укхаза тIагIертта къахьег хьажкIаш хьоккхача комбайнера Тахаев Рамзана, Мадаев Хьамида, цар трактористаша Басаев Дауда, Хунариков Хьасана. Денна тIехкхоачашъю цар шоай сменни нормаш. Иштта дика болх бу шофераша О. Хамурзиева, А. Татаева, кхычар.

Планах 130 тонн йол Iалашъе декхарийла я шоллагIа отделени. КIезига я кийчъяь йол, 70 тонн мара яц из. Кхы йол яккха моттиг яц отделене. Цох гуш да йол Iалашъяра юххьанца денз шоллагIча отделене кIезига йоакхо яь хилар. ХIаьта Iадаккха дезаш да укхаза 650 совгIа бежан, кIезигагIа яле цхьацца тонн йол эшаргъя царех харанена. Эррига отделенена эшар я 600—650 тонн йол, Iалашъяьр 70 тонн мара яц.

Хьагуш дола сурт дикагIчарех дац. Йисар геттара кIезига ха яле а де йиш яр де деза отделене йол Iалашъяра.

Иштта ледара дитад из гIулакх кхоалагIча отделене а. Эррига Iалашъяьр 215 тонн йол мара яц, хIаьта 600 совгIа бежан да отделене Iа даккха дезаш. КIезига Iалашъяьй йол совхоза кхыча отделенешка а.

Бакъда, цу гIулакхa сагота бац боахаме. «Деттача доаханна йол ехкаргъяц оаха, духхьал Iаьсашта лаьрхIа я отделенешка Iалашъяь йол», — йоах укхаза, из нийса доацилга шоашта дика ховшшехьа. Бехках кIалхарбовла гIерт уж цу дешашца. Бакъда, догIах ведда хичу эккхар сана да уж кIалхарбовла гIертар. Ха дIа ца йохийташ вIаштIехьдаккха деза цар йол Iалашъелга.

Ам. Плиев, тха собкорр.

РУЗКЪА СОВДОАХАР

Дукха ха яц Темиргириева Магинат Сунженски района Кирова цIерахча колхоза шурий-товарни ферме балха ена. Цхьабакъда, хIанзлехьа а сийленца цIи йоахийт цо шийх.

Магинат ферме ялехьа хьалха балха дукха тIера йоацa доярка Федотова яр цигача доахан детташ. Федотовас леладаь доахан делар Темиргириева Магинатага. Уж доахан сов эсала долаш, вIалла царех хIама хург а дий хьогI аьнна хетар.

Цхьабакъда, сабаре а духхьашха бIарахьежачоа башха хьинаре ца хета а Магинат къахьегамца безам болаш а, къахьега ховш а яр. Цамогаш долча бераштa санна, гIулакх дора цо шийх доаханна. ХIаьта цо хьийга къа зехьа а довнзар.

Шу долалуш шурий-товарни ферма зоотехника Дмитрий Григорьевич Семенюка аьлар дояркага:

— Магинат, духхьашха дахкача доахан группа дIа хIана эцац Iа? Хала болх ба из ба-м,хIаьта а хьога булургболаш санна хет сона. Цхьабакъда, сих ца луш, уйла е Iа.

— Халонех кхераш яц со-м, — аьнна жоп делар Магината. — Хьаштдале кхоана а из группа хьаэца кийча я.

ХIанз Магината лелабеш 20 етт ба. Шоаш къона хиларга хьежжа Iаманза да уж дерригаш а. Хьалхарча хана шура хьалуш а е саг юхе вуташ а дацар уж. Цхьабакъда, кIорда ца деш, доаханца болх беш, Iомадир уж Магината шура яла а, деттача хана сатийна латта а.

Ферме цхьа етт бар геттара харцахьа лелаш. Массайола доярка къехкар цох. Магината шийн группах хьатехар из. Дукха ха ялалехьа из етт а Iомабир цо.

Саббаре, тIагIертта, халонаш яр аьнна йоха ца йохаш, лелалу Магината шийн доахан. Цулухьа цун доахан ладувгIаш а, ханнахьа шо-шоай моттигашка дIаувтташ а да. ГIулакх дика даро вIаштIехьдоалийтар доахана хьатела шура тIехь-тIехьагIа совъяла. Кхыметтел духхьашха дахкача доахангара а хIаранегара хьалхарча квартале 913,6 килограмм шура яьккхар Тимиргириева Магината.

Дукха ха йоаццаш Магината рапорт делар шера план хIанзлехьа а тIехкхоачашъяь ше ялaрах. Планах шера хIара Iаттагара 1800 килограмм яккха езача, ворхI бетта цо 1865 килограмм шура яьккхай.

Дика къахьийгад Магината. ХIаьта колхозо боагIача бесса лакха лоархIам а баьб цун балха. ВорхI бетта Магината даьккхача 700 къахьегама денах цунна деннад 2100 килограмм кIа, 700 сом ахча. ХIаьта ханал хьалха план кхоачашъярах 900килограм шура а еннай цунна. Цул совгIа, шу чакхдоаллаш планал тIех цо яьккхача шурах 30 процент а лургда.

Л. РЯБОВА.

Грозненски района «Новый быт» яхача колхоза ахархой къаьстта дика къахьегаш ба укх шера. Цхьаккха сахьат ха зехьа ца йоаеш гурахьа дувча ялата лаьрхIа лаьтта оахаш ба уж. Кхашкара ча хьагул а деш латт. Силос йоллара болх а дика вIаштIехьбаьккхаб.

Укх шера планах гурахьа дувча ялата лаьрхIа аха деза лаьтта 2800 гектар я, хIаьта хIанзлехьа аьха лаьтта 1800 гектар гаргга да. ВорхI бIаь совгIа гектар зябь аьхай цу колхозе.

Сменах норма 170—180 процент кхоачаш еш ба трактористаш Аюпов Алман, Самраилов Дени кхы дуккха бараш.

Сурта тIа: тракторист Самраилов Дени.

И. Плиева сурт.

КЕМЕРОВСКИ ОБЛАСТЬ. Дукха ха хьалха денз шахтерий дика оамал хинна хьадоагIа шоай цIейна къахьегама кердача толамашца накъа ухилга. ХIанз а шолхонца къахьегаш, шахтера Ди дезде гIерташ я Кузбасса шахтий, карьерий, обогатительни фабрикай коллективаш.

Дика лел цIейна хьалхара эррига кузбасски яхь йолаяьрий—«Беловуголь» яхача треста «Чертински-1» яхача шахтерча Анатолий Орловски бригада горнякий гIулакхаш.

Укх шера шахтераша лаьрхIад К-52М яхача комбайнаца 400 эзар тонн доагор даккха, шахтера Ди тIа кхоачаш планал совгIа 8000 тонн кокс хула кIор бала.

Сурта тIа (лакхехьара лохехьа): звеньевой Я. Федотов, горноболхло П. Пьянов, электрослесарь Б. Грахольский, горноболхлой В. Бажемов, Н. Азуров, бригадир А. Орловский.

А. Кузярина сурт.

ТАСС фотохроника.

ГУЙРАН ЯЛАТАШ ДIАДЕ КИЙЧЛЕ

Тха района боахамашка ялат кхераша шоаш гурахьа дийна ялаташ чуйнца баьлча, ха зехьа дIа ца а йохийташ, сихха тIадоагIача шера кхебергболча хьувкъама лард йолла болабеннаб. Из болх лерттIа вIаштIехьбаккхарга хьежжа дика хургба оаха тIадоагIача шера чуэцаргбола ка болча ялатий хьувкъам.

Укх шера гурахьа дIаде дезача ялаташта лаьрхIа 14105 гектар лаьтта аха дезаш да тхо. Цул совгIа, хIанз дикагIа дола ги а кийчдеш да тха района боахамаш. Дерригa укх шера оаха ка болча ялаташта кийчде лаьрхIар 33600 центнер фу да. ХIанзале районе кийчдаьр 20 эзар совгIа центнер да, тIаккха кийчде дезаш дисар 15-ча сентябрга кхачалехьа кийчдаь даргда тхо.

«Кругловский», «Знаменский», «Новогорский» яхача совхозашка гурахьа ялаташ дIадера деш дола балхаш чIакхдаьха бовлаш латт. Цу гIулакхо хьахьокх механизаторий болх лерттIа вIаштIехьбаьккха хилар. Цудухьа, лакха ба цар хьокхам лаьтта оахача а фу цIендеча а. Масала, «Надтеречни» яхача совхозерча механизатора Балитукаева Iисаси «Озерный» яхача совхозерча Юсупов Букаси шоай норма 200 процентага кхаччалца кхоачашъю.

Бакъда, лерттIа лелац из болх массадолча боахамашка. Ледара да гIулакх «Минеральный», «Братский», «Южный» совхозашка. Цу боахамашка лаьтта хIанз а 45 процент мара аьхадац.

ТIехьа дусача боахамий болх лерттIа вIаштIехьбаккхара терко еш ба района производственни управлене кулгалхой. Цу совхозашка кхы тIа техника а еннай, керда механизатораш а бахкийтаб. Хетарах, укх деношка уж боахамаш хIамаш дIадера кийчо яь баргба.

Аьха даьннача лаьтташка минеральни удобренеш дIатувс цар, хIара гектара тIа 1,5—2 центнер суперфосфат а йолаш.

Ала деза, республикерча «Сельхозтехника» яхача объединене кхоачам хиллали шийн ханнахьи тха района боахамашта минеральни удобренеш хьаухийташ ца хилар.

Тха районе гурахьа дувш дола ялаташ дIадера дикагIа йола ха 15-ча сентябргара 10-ча октябрга кхаччалца я. Цудухьа, оаха дерхI гурахьа дIадувш дола ка бола ялаташ тIехьа ца доалийташ цу хана дIаде.

И. БОЖКО,

Надтеречни района производственни управлене керттера агроном.

Iаьсий дика кхеду

ЧIоагIа лоархIаме да хIара Iатта тIехьа цхьацца Iаса кхеделга. Из толаме гIулакх дIачакхдаккхара мел эша хIама долаш ба Грозненски районера хьайбаш лeладераш. Цхьабакъда, цу района цхьадолча боахамашка дукха дIакъастийт доахана Iодаь Iаьсий. Иштта, масала: Старо-юртовски совхозе 12 проценти, тIаккха Ленина цIерахча колхозе 13 проценти Iаьсий дайнад. Из да цар Iаьсашта доагIача тайпара гIулакх ца лоаттадаьлга, уж во кхабар.

Уж кхоачамбоацараш дIадаьхача боахамашка 98 — 100 процент Iодаь Iаьсий хьалкхеду. Иштта, лерттIа вIаштIехьдаьккхад Iаьсий кхедара дола гIулакх Ермоловски оалхазараш леладечеи № 3 йолча баьца дaараш кхедечеи совхозашка. Цу боахамашка тайп-тайпарча а дикача а доакъарашца кхоаб доахан.

Хьайбаш леладерий хьалха латтача опыто хьагойт етт бахка ха хьатIаотталехь а 1,5—2 бутт из ца бетташ битача цо Iодаь Iасилг тенна а унахцIена а хулилга. Из гIулакх лоаттадеш ба вай лакхе бийцача Ермоловски оалхазараш леладеча совхозереи № 3 йолча баьца дaараш кхедеча совхозереи хьайбаш леладераш. Цул совгIа, бахка ха хьатIакхаьча етт цхьа кIира хьалха доахан дахкача помещене дIачубуг. Доахан дахкаш йола помещени цIена а дезинфекци яь а я цар.

Iасилг Iодаь даьлча из 15 — 20 дийнахьа цIенача дахчан клетка чу доаллалу. Эггара хьалха Iодаьча Iаьсашта молозиво хьокх. Молозивах 4 — 5-зза дукхагIа Iаьсашта эша белокаш йоахк. Цох йоаллача глобилин яхача белока Iаьсий цамогаш хилийтац. Молозиваца Iаьсий дийнахьа 5-зза кхоаб цар. Уж 20 дийнахьа иштта кхаьбачул тIехьагIа царна хIара денна 4-зза чакхъяьккха шура тел. Цу хана Iаьсашта шийлеи дукха кислотность йоаллеи шура тела мегаргьяц.

Ялх бутт баьнначул тIехьагIа Iаьсашта доахана санна доакъар тел цар.

А. МИРОНЮК,

Грозненски производственни управлене керттера зоотехник.

Ийдархошта—дукхагIа продукци

Маькха пекарне промышленноста треста чуйоагIача тха горпищекомбината коллективо беррига низ тIабахийта къахьег семилетка тIеххьарча шера плани тIайийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара.

Даьха къахьегама толамаш дика да. Валови продукци арахецара ворхI бетта план 120 процент кхоачашъяьй, планал совгIа арахийца продукци 178 эзар сома маьха я. ДIадахача шера ворхI бетта арахийцачул 14,3 процент дукхагIа арахийцай продукци. Къахьегама овсарле соахка ворхI бетта хинначул 9,8 процент лакхагIа я. Валови продукци арахецара бархI бетта план 2-ча июле кхоачашъяьй тха комбината коллективо.

Город Грозни районашкеи бахача наха арахийца кондитерски изделеш 344 тонн я.

Укх тIеххьарча шерашка арахецача продукце ассортимент дикка шеръеннай. Дукххача боарамах арахец корта бохабеш доала малараш. Масала маькха квас, сироп, хий. Эзараш декалитраш я ворхI бетта планал совгIа арахийца продукци. Ара мел хийца продукци маьхала яьннай. Продукце дикал лакхъяра а дика къахьег болхлоша. Цунга хьежжа лакха да доаха толамаш. Брак юкъе йолаш цIаккха арахийцаяц укх тIеххьарча хана продукци. Мах бу организацешкара продукци во я аьнна цхьа рекламаци а енаяц. Дукха ха йоаццай комбината коллективо арахеца йолаяьй берий, школьни ирис, шоколадни помадка, «ромови» малараш. Уж ийдархоша чIоагIа хоатташи эцаши да.

Укх шера пхелагIча августе корта бохабеш доацача маларий дикалга хьожаш дегустационни комисси хилар. Цига хьажа дIаяхьийтача ворхI вида продукцех бIаь процент бальни система оценка еннай кхаь продукцена. Уж кхо продукци тIехдика хилар белгалдаьккхар цига, хIаьта вож продукци дика я аьнна оттадир комиссе.

КарагIайнна дикадараш дукха да. Къаьстта дика къахьегаш ба мастер Майрукаев Борис керте латтача корта боха ца бу маларaш арахецача производства болхлой. ВорхI бетта план 128,8 процент кхоачашъяьй цар. Планал совгIа арахийца продукци 55,3 эзар сома маьха я. Хьинаре къахьегарца белгалбаьнна ба сироп кхехкадераш Мазурика Нина, Шахтамирова Марем, шушаш дIакъувлараш Арутюнова Нина контролер Персиянова Мария, разливщикаш Эльдерханова Сапият, Ведзижева Липа, Лабазанова Аба, кхыбараш.

ДукхагIеи дикагIеи хилийта арахеца продукци яхача девизах болх беш ба кондитерски цеха болхлой а. Цар лерхIар кхоачаш де вIаштIехьдалац. Оборудованега бизза болх байтара шийн боарамах бедал хилац (боча бIараш, гидуараш). Цудухьа планах арахеца лаьрхIачул 35 процент кIезигагIа арахийцад хьовла. Ассортиментах продукци арахецара план а бIараш ца хилар бахьан долаш кхоачашъяц.

Ассортиментах арахеца кондитерски изделеш дукхагIа хилийтара комбината Iилман-технически обществас укх шера июль бетта кхо саг вахийтар город Нальчикерча кондитерски фабрика болх бовза, цар опыт йовза. Керда изделеш арахецара опыт ейлай царна, хIанз из шерра дIаяржаш латт комбината болхлошта юкъе. Арахеца йолаеннай кхо тIоа бола мармелад, шоколада юкъе йоалла зефир, апельсинеи лимонеи дакъилгаш, кхыйола изделеш. Укх гаргарча хана кхы а керда изделеш арахеца йоалургья.

Производства болх кхы тIа а дикагIа вIаштIехьбаккхара дукха балхаш ду партийни профсоюзни организацеша, комбината кулгалхоша. Шоашкара доагIаш дола новкъостал ду маькха пекарне промышленноста треста специалисташа. Уж дерригa балхаш тIалерзадаь да семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. ЦхьоалагIча октябрга ворхI шера план кхоачашъергхиларах дог тийша я комбината коллектив.

Н.СОКОЛОВ,

горпищекомбината экономист.

Пенгазета юбилей

Укх деношка Грозненски депо коллективо «Локомотив» яха шоай газета арадувла итт шу дизар дездир. Газета хьалхара номер араьлар август бетта 1955 шера, хIаьта цу хана денз хIара денна йиш хул болхлой шоай газета керда номер еша. Газета тIа хул депо коллективах лаьца язъяь тайп-тайпара материалаш. ХIара номеро гIо ду къахьегамхошта болх а вахар а коммунистически хьисапе тоаде. Газет арахеца дика актив хьахиннай депо, хIаьта «Локомотиве» язду дукххача болхлоша, масала, массаза яздеш хьабоагIа слесараш А. Хажиев, Н. Груданов, мастераш Н. Аванесов, В. Панычек, машинист В. Сергиенко, кхыбараш.

Редколлеге болх дика тоабар кертах а даьккха дуккхача корреспонденташта а газет арахецаш дакъа лоацараштa а баркал а аьнна ахчан премеш елар депо кулгалхоша.

Г. АНОХОВ.

БУРУВ ДЕТТАРИЙ ХЬИНАР СОВДУВЛ

Бурув сихагIеи кIоаргагIеи тохарга хьежжа торо хул мехкдаьтта дукхагIа даккха. Из дика кхета а деш, семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шоай эррига торонаш оарцагIа а яьха къахьегаш я Карабулакски бурув деттача контора коллектив. Бурув тохара ворхI бетта план 106,7 процент кхоачашъяьй бурув деттараша. Планах лаьрхIачул совгIа теха бурув 1,5 эзар совгIа метр я. Къахьегама овсарле лакхъяра план 105,3 процент кхоачашъяьй. Бурув тохарга дIабода мах лохбарах паччахьалкхенна кходаь ахча эзараш сомаш да.

Болх нийса вIаштIехьа а баьккха керда техникеи дикагIа йола технологии балха юкъе кхахьарах вIаштIехьдаьннад бурув деттарий иштта лакха къахьегама толамаш даха. Укх шера балха юкъейихьа керда мероприятеш итташ я. Цхьа буровой яц тха конторе «МСП-2», АКБ, ПБК яха механизированни дIоагIаш балха юкъе ца хьош. Цу гIулакхо дикка аттача баьккхаб болх. Иштта доккха новкъостал даьд беш бола болх аттача баккхара бурув тохача эшача маркхалах 12 — 15 процент мехкдаьтта тохарах. Регенерационни установкаш балха юкъе а йихьа шозлагIа пайда мийцаб утяжелителах. Из бахьан долаш паччахьалкхенна дукха ахча кходаьд.

ЧIоагIа лоархIаме гIулакх да дикагIйола опыт балха юкъеккхахьар. Бурув тохара дикагIйола опыт хьаIомае вай мехкарча дукххача городашка хиннаб контора новатораш, инженерно - технически болхлой. Масала, укх шера толашагIа йола опыт Iомаяра Волгограде Баку, Краснодаре, Ростове, кхыча городашка ваха хиннав 16 саг. Цигара цIаккхаьчача бурув тохача боккха пайда луш дола дукха кердадараш балха юкъедихьад цар.

Шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаяьй контора бригадаша. Яхье яьннача коллективаша даьхача толамий ханнахьа итогаш ю. Балха тIа даьхача толамех лаьца дувц, юкъе нийсденна кхоачамбоацараш дIададахара керда наькъаш лех.

Бурув тохача болх беча наьха говзал дика хиларга хьежжа мара лакха хургьяц къахьегама овсарле. Шоай балха говзал лакхъяь балха тIа хьалха латташ бIаьш болхлой ба тха конторе. Укх шера хьалхарча ялх бетта газосварщикийи электросварщикийи курсаш а яьха из говзал толамца караерзаяьй итт болхлочо, лаборантий - коллекторий говзал караерзаяьй 29 саго. Авари йоацаш бурув тоха Iомабеш йола курсаш яьхай 218 болхлочо. Иштта кхы дуккха болхлой ба конторе шоай балха говзал лакхъеш.

Бурув деттача контора коллективо ер шу доладеннача деношка социалистически декхараш тIайийцадар шера планал совгIа эзар метр бурув тоха, хIаьта ворхI бетта планал совгIа теха бурув 1537 метр я. Уж къахьегама толамаш доахача къаьстта дика болх баьб А. Золин, Б. Касаков, В. Терлецкий, Г. Горлов керте латта бригадаш. Цхьабакъда, цхьайолча участкаша, цехаша, бригадаша кхоачашдац тIайийца социалистически декхараш. Царех я цышко - монтажнии скважинаш болх бе дIайолайолийтачеи цехий коллективаш.

Социалистически яхье яьннача бригадаша, цехий коллективаша даьхача къахьегама толамий хIара бетта итогаш ю контора профсоюза комитето. Яхье хьалха латтачарна карара кара тела цIе байракхаши вымпелаши тел.

Коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара шерра социалистически яхь яьржай бригадашта, сменашта, болхлошта юкъе. ХIанзлехьа бурув деттача 12 бригадах иттнена еннай из сийлен цIи, из цIи яьккхай ремонтно - прокатни цеха коллективо а. Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи еннай 71 болхлочоа. Вож юхейиса бригадаш, болхлой хьинар айдаь, къахьегаш ба из сийлен цIи яккхара.

Рационализаце болх а дика вIаштIехьбаьккхаб тха контора коллективо. Укх шера бурув деттача конторa болхлоша кийчъяьй 78 рационализаторски предложени. Царех дукхагIъяраш балха юкъе а хьош, паччахьалкхенна баь пайда итташ эзараш сомаш да. Бурув деттараштa юкъе дикагIа лоархIачарех ба нн. Гоглев, Гандалоев, Мещеряков, Постовой, Кулаков, Булавко, кхыбараш.

Бурув деттараша дика вIаштIехьбаьккхаб культурно массови болх а. Укх дIабахача ворхI бетта тайп-тайпарча темаса лаьца 16 беседа яьй. Наха салоIача хана керда газеташи журналаши деш. Цхьана вIашагIа а кхийтта экскурсешка ух.

ДIахо йодача хана къахьегама темпаш кхы а лакхъе, шера план ханал хьалха кхоачашъе лерхI бурув деттараша.

Б. ОСКАНОВ,

Карабулакски бурув деттача контора директора заместитель.

№ 16 йола «Агитатора блокнот»

Кепа теха араданнад № 16 йола КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропаганди агитацеи отдела «Агитатора блокнот».

«КПСС ЦК Пленума решенешвахара юкъе» яхача рубрика кIал я КПСС обкома юрта боахама отдела заведующе заместитела Н. Пляскина статья — «Силос йоллар — лоархIаме декхар». Цу статья тIа республика юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка декхар оттадаьд 1 миллион тонн доакъар кийчде аьнна, хIаьта из декхар толаме кхоачашдара наькъаш хьа а хьекхад.

«Белгалдаьнна даташ» яхача рубрика кIал я Вьетнама Демократически Республика 20 шу дизара хетаяь йола «Къовсамцеи къахьегамцеи» яха А. Филиппова статья.

Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода № 1—2 йолча установка коллектива къахьегама котало ювцаш я. «Мехкдаьтта продукташ планал совгIа» яха Ю. Семенова корреспонденци.

Пайдане материалаш я «Агитаце опыта юкъера» яхача разделе а. Укхаза я КПСС Грозненски горкома инструкторий Н. Игнашенеи С. Котиевеи кIирандийнахьа наха юкъе агитационни болх мишта лелабе беза дувцаш йола статья. Цу раздела кхыча материалаша дувц городе Волгограде кхетама политически болх вIашагIболлар.

Цул совгIа номер тIа да художника хьехамаш,плакаташ тIа оформлени мишта ергья хьахьокхаш, хIаьта «гIишлош еча хIара кепиг кходе» яхача темах йола нифоали факташи.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА ГАЗАХ

Укх тIеххьарча шерашка Нохч-ГIалгIай автономни республика територе тIа мелови тIоанашкара мехкдаьттаи газеи йоккхий ганзаш йоахка моттигаш гучайоахилга толамца чакхдалар бахьан долаш, сихха дегIаденад мехкдаьттеи цунна цхьана хьайоагIа гази йоаккхилга.

Масала, 1958-ча шерaца нийсйича 6-зза дукхагIа йоакх мехкдаьтта газ 1965-ча шера.

Цу тайпара толамаш дахарах газопроводаши кхыйола газови коммуникацеши хьалъярал совнагIа, газ хьагулъяраи цунна транспортировка яраи йола техника эргаяьккха тоаеш боаккха болх бе бийзаб «Грознефтегаз» яхача мехкдаьтта - газови управлене коллектива.

Мехкдаьттаца цхьана йоаккха газ кIезигагIа йоаяра тIаерзаьлча мероприятеех паI лархIа мегаргья «Грознефтегаз» яхача НГУ коллектива инициативахи цуп низацеи Эльдарово-Горская яхача трассах 8000 метр дIоахал долаш хьалъяь 150 миллиметр йола газопровод. Из газопровод йиллай рекордно лоаццача хана — 40 дийнахь. Из болх бе йолаллар бахьан долаш хIанз йиш хул Эльдарово яхача мехкдаьтта доаллача кердача моттиге болх беча мелови скважинашкара мехкдаьттаца хьайоагIача бIаьш эзараш кубически метраш йолча газах хьакъасташе пайда эца. Мехкдаьтта доаллача Вознесенски районе йиллай 2000 метр дIоахал дола газоконденсатопровод.

Из мероприяти чакхъяккхарах газобензинови завод хьалъяь яллалца алах йоагаш хиннача газах практике пайда эца духхьашха вIаштIехьдаьлар тха.

Вознесенски центральни трапни установкера газопровод дIайиллай Ачалкхе, Карабулакерча газобензинови заводе, кхы дукххача предприятешка а газ дIакхачийтара.

Iалама газал а йовхала дикагIа хиларца вай республика доагора балансе керттера моттиг дIалоац хIанз мехкдаьттаца хьайоагIача газо. Из иштта доллашехьа, хIанз а тIехьа цу тайпара дукха газ йов мехкдаьтта промыслашка алах йоагаш.

Укх шера май бетта дIаяхийтачул 300—350 эзар кубически метр кIезигагIа газ дIаяхийтай июнь, июль, бетташка. Иштта мара пайда эцаш мехкдаьттаца хьайоагIача газах август бетта а, вешта аьлча изал газ йов алах йоагаш, из а вай города промышленни предприятешта доагора лаьрхIа Ставропольски Iалама газ лоаттаеча хана деш да.

Фу бахьан да-хьогI мехкдаьттаца хьайоагIача газах лерттIа пайда ца эцар, малав цу гIулакха бехке вар? Грозне сов дукха организацеш я газ карайолаш, цудухьа кегар боалл цига. Масала, магистральни газопроводий Грозненски управлене (кулгалхо нов. Ведзижев) шийн план я Iалама газах пайда эцара. ФуннагIа даь а план кхоачашъе гIерт из. Из дика да. Цхьабакъда, мехкдаьттаца хьайоагIача газа миллионаш кубометраш алах йоагаеш хиларца чот яь варгвоацаш зе а деш мара вIаштIехьа-м далац цар из план кхоачашъе.

Хьаэцаргда вай цхьаькха масал а. Нов. Ведзижева доалахьа я болх беш йола Вознесенка — Грозный яха газ хьагулъю коллектор, хIаьта цу газопроводах газ хьагулъяраи цунна транспортировка яраи йола план тел «Грознефтегаз» яхача НГУ-на. Цу кегаро чоалхане дерзаду газопровода эксплуатаци елга, дIаюха расчеташ лелаелга, вIаши юкъера гIулакхаш телхаду, газах лерттIа пайда эца вIаштIехьдалийтац. СихагIа къоаста ца дича даргдац из газопровод «Грознефтегаз» яха НГУ доалахьа хьаллара хьакъехьара дош.

Моттигерча газа кхоачамех пайда эцилга дика вIаштIехьдаккха дезача метте, «Чечингаз» яхача управлене (начальник нов. Корнилов) кулгалхоша гIо ду Ставропольски газ дIаяхийтара. Хетаргахьа, цар яхаш ма хиллара, мехкдаьттаца хьайоагIача газал кхерамзлегIа а хеташ доагора лаьрхIа Ставропольски газах пайда эц «Чечингаза» специалисташа.

Боккъалдар аьлча, Грозне Ставропольски газ хьакхоачаш хилар геттара дика да, хетаргахьа, цхьаккха а духхьала вац цу гIулакха, цхьабакъда, теркал де деза. из дика лораечеи, цхьа чIогIа эшаш моттиг хилча мара потребителашта хьа ца хецачеи паччахьалкхен кладовойра Ставропольски газ хьайелга.

Миллионаш кубометраш йола мехкдаьттаца хьайоагIа шоай газ алах йоагаш йоллашехьа а, кхы хьома дий аьнна эшаш хIама а доацаш, Ставропольски газах пайда эцарах бехка кIалхара балац грозненцаш.

Фу де деза укх гаргарча хана лаккхара колорийность йолаш доагор хиларал совнагIа, хIаьта иштта йоккхача химен мах бола бедал йола а мехкдаьттаца хьайоагIа газ алах ца ягийтара?

ДIахо йодача хана мехкдаьттаца хьайоагIа газ кIезигагIа йоаяра, цунах дукхагIа пайда эцара де деза керттера гIулакхаш да: Бори—Су яхача моттигера компрессорни эргаьккха тоаяр, цо торо хулийтаргья хIанз алах йоагаш йолча газах центральни трапни установке гIолла пайда эца. Из хьалъяь яла еза укх шера. Цхьабакъда, «Южгазпроводстрой» яхача треста генеральни подрядчико СМУ-9 сихо яц цу гIулакха, хIанз а 70 процент мара дIадахийтадац из объект хьалъяра сметах доагIа ахча.

ФуннагIдаь а сухалбе беза Эльдарово-Горская яхача газопровода шоллагIа дакъа хьалдара. Цо торо хулийтаргья Эльдарово яхача мехкдаьтта доаллача моттигера йоккха газ кIезигагIа йоае а вай республика промышленни хьашташта дукхагIа газ лоаттае а.

Мехкдаьттаца хьайоагIача газах нийса пайда эце республикана шорттa йоагае газ лоаттае йиш я Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьтта доалла моттиг. Цхьабакъда, сихагIа дIабаккха беза цу балха тIа бола кегар, оттаяь мероприятеш сихагIа кхоачашъе еза, тIаккха Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахой йоккхача коллектива низ кхоачаргба мехкдаьттаца хьайогIа газ яккхара йола шоай планаши социалистически декхараши кхоачаши тIехкхоачаши де.

К. ЮРГЕНСОН,

«Грознефтегаз» яхача мехкдаьтта газови управлене керттерча инженера декхараш кхоачашдеш вар.

Летчика-космонавта Герман Степанович Титова сесага Тамара Васильевнас шоллагIа йиIиг яьй. Ирaз долча дас-нанас аIанз яьча шоай йиIигаца цхьана сурт даккхийтад.

В. Черединцева сурт.

ТАСС фотохроника.

«Зонд-3» яхача автоматически межпланетни станце даьккха Бетта тIехьашкахьарча оагIон сурт.

1965 шера 20 июле московски ханах 5 сахьати 25 минути яьлча даьккхача сурта тIа хьахьокхаш да бетта тIехьашкарча оагIон экваториальнии къилбаседен доакъош сийрдадаьккхача доазонга кхаччалца.

Бетта дизза атлас

ХАРЬКОВ. (ТАСС). Украински ССР Iилмай Академе академик цIи хеза советски астрофизик Н. П. Барабашов Бетта тIехьашкахьарча оагIон атласа редакторех цаI ва. Дунен чухь хьалхара а цаI мара доаца а из атлас оттадаьд 1959 шера «Луна-3» яхача станце даьхача суртех. ТАСС корреспонденто дийцар Iилмахочунгара «Зонд-3» яхача автоматически станце даьхача Бетта тIехьашкахьарча оагIон суртий комментарий е аьнна.

— Мах бaь ца валлал боккха лоархIам ба цу суртий, — аьлар Н. П. Барабашова. — Уж сурташ дахалехьа советски Iилмахоша яьча уникальни лунни глобуса тIа «яьсса моттиг» яр, нийсагIа аьлча, экваторе гIолла —90-гара 160-га кхаччалца лунни меридианашта юкъе улла бIарчча зона. ХIана тха торо хиннай тхоай атласа тIа а глобуса тIа а из «яьсса моттиг» яшха а яьшха дIатIаяхийта.

1959 шера Лаьттара бIаргагуш йоацача Бетта оагIон сурт доаккхача хана еррига а сийрдаьккхача дискана тара бар Бутт. Цудухьа сурташта бIаргагуш йола рельеф йоацаш яр. Цу гIулакхо вIаштIехьдалийтанзар атлас оттадаьча хана къайлагIарча оагIон дукхха белгалонаш гучаяха.

ХIаьта «Зонд-3» фотографеш тIа къаьгга бIаргагуш я хIанзалца йовзаш ца хинна дукха а белгалонаш.

Ховш да, Iилмахошта хIанз, а бетта «фордаши» кратераши хьахинна къайле гучаяккха ца могилга. Цхьаболча астрономашта хетачох, цу гIулакха «бехке» да арахьара низаш, масала, йоккхий метеориташ Iолегача хана лелхар. ХIаьта вокхар йоах, бетта тIара вулканий болх бахьан долаш хьахиннад уж «фордаши» кратераши. ТIаккха кхоалагIбараша яхачох, доккхий «фордаши» кратераши вулканий болх бахьан хьахиннад, хIаьта Iалаьмате дукха йола зIамига кратераш метеориташ бетта тIа IотIалегарах хьахиннай. Бетта бIаргагучен къайларчен оагIоний сурташ вIаши нийсдаро, шеко йоацаш, торо хулийтаргья бетта рельефа формаш хьахилара нийсагIа йола цхьа гипотеза оттае.

ТIАГIЕРТТА ЛОАТТАБЕ КЪОВСАМ

Укх деношка политпросвещене ЦIагIа халкъа дружинникий балха хетаяь совещани хилар. «Халкъа дружинникаша шоай декхараш кхоачацдарах» лаьца доклад йир КПСС обкома секретара О. А. Чахкиева. Цо белгалдаьккхар Грознерча Заводскойи Ленински районашкарча пхьайолча дружинникий микроштабаша шоай болх дика беш хилар а декхараш дизза а тешшаме а чакхдоахаш хилар а. Духхьал халкъа дружинникаша шоаш хьалийцаб укхаза порядок телхаераш, къоалде беннараш, тепчен урси даьккха лата гIийртараш, хIаьта милице дIа а бигаб уж.

Бакъда, иштта дика латтац общественни порядок лораяра гIулакх дукхача кхыча моттигашка. КIезига ба халкъа дружинникаш республика машиннаькъий станцешка, районий централшка. Къаьстта во вIаштIехьбаьккхаб дружинникий болх Урус-Мартана, Шелковской, Шаьла, Наьсарен районашка. Бийсана нагахьа саг гац цу моттигашка порядок лораеш. Цудухьа дукхагIа хулаш латт цига хулиганаш, къуй. Цар сатем боабу бахача наьха.

Къаьстта теркам тIабахийта беза кхувш боагIараштa юкъе кхетама болх дIабахьара, хIана аьлча, царна юкъе дукхагIа ба харцахьа лелараш...

«Преступностаца къовсам доаттабарах» дийцар республика прокурора нов. Бурмистрова. Цо белгалдаьккхар дукхагIа дола довнаши къоалаши малар бахьан долаш деш хилар. Цудухьа къовсам лоаттабе бела общественни моттигашка меларгдоацаш. Иштта къовсам лоаттабе беза анаша уваарашца а.

Халкъа дружинникий болх тоабаре дезараш белгалдаьхар общественни порядок лораяра министерства служба отдела начальника заместитела нов. Башилова. Цул тIехьагIа пренеш хилар. Дукха пайдане къамьлаш дир совещане.

А. КУНИЕВ.

АВГУСТ — АХКАН ТIЕХХЬАРА БУТТ

Респотребсоюза транспортникий коллектива къахьегама календара тIа хIанз сентябрь бутт ба. Ханал 20 ди хьалха кхоачашъяьй коллективо бархI бетта задани.

Водителаша тешам бенна йоах, ханал хьалха кхоачашъергья оаха ворхI шера план. Духхьал ворхI бетта, продукцега дIабода мах лохбар бахьан долаш паччахьалкхен копилка чу диллад пхи эзар сом. Цхьайтта процента лаккхъий къахьегама овсарле, пхи тонн гаргга доагор кходаьд. Шийтта дийнахьа болх бир автопарко кходаьча доагорца. 7 эзар сом совгIа ахча кходаьд толашатIа болча водителаша резинах, 13 автомашина Iалашъяьй цу гIирсаца.

— Республика дукхача автобоахамашта хьокхама оттаде мегаргдолаш толамаш да уж. Асфальт йиллача наькъашка гIолла а ца лелаш, дукхагIча даькъе тха автомашинаша болх бу лоам чу ядача юрташка мухь дIа-юха кхухьаш, — йоах автобоахама начальника Крайних Кирилл Тимофеевича. — ХIаьта а дика къахьегама толамаш даха вIаштIехьдоал тха.

Цу коллектива балха къайле я шоаш караийца болх безаш кхоачашбеш хилар. Дукха шофераш ба цига дукха хана дена болх беш. 25—30 шера водителаш болаш укхала болх беш ба Быков Роман, Ковалев Константин, Чумаков Александр дукха кхы бараш.

Технически гIо-новкъостал ца эшаш болх бу шофераша Дачаев Шовхала, Балабаев Митрофана, кхыбараша. Цар кхоачашду слесарни балхаш, эшшача хана электрика а механика а говзал а йоал царех.

Ветеранаша иштта къахьегар бахьан долаш вIаштIехьдоал производственни заданеш кхоачашъе.

Я. БУБНЕНКО,
пенсионер.

Лоацца

«Лермонтовский», «Новосельский», «Самашкинский» совхозашкара болхлой, кулгалхой, хьехархой, лораш гулбеннабар укх деношка Ачхой-Мартана районни культура ЦIагIа.

«Дунен халкъашта юкъерча хьалах» царна лекци ешаш хилар «Знание» яхача общества московски отделене лектор дунен халкъашта юкъерча гIулакхий института студент Мальсагов Башир. Укх шера хиннача КПСС ЦК мартовски Пленума исторически решенеш тIайийцачул тIехьагIа СССР экономически мел дегIаенай дийцар цо юххьанца. Цул тIехьагIа ладувгIараша кхетадергдолча тайпара хIанзарча лоархIамерча гIулакхех а дийцар.

ЛадувгIарий хаттарашта доагтIача тайпара жопаш а тийлар лектора.

Лектора чIоагIа раьза болаш дIакъаьстар гулбеннараш.

С. АЛЕКСАНДРОВ.

ГIУЛАКХАШ ДИКА ЛЕЛ

ЧIоагIа къахьийгад укх шера Гудермесски района нов. Осмаев председатель волча «Октябра 40 шу» яхача артела колхозхоша. Лакхъяьй хьайбай продуктивность, дикагIа лел кхашкара балхаш. Ховш вIаштIехьбаьккхаб укхаза политико-кхетама болх (парторганизаце секретарь нов. Селимханов).

Дулх, шура, тха дIадалара шера план ханнахьа кхоачашъяьй укхаза. ХIаьта кхы дIахо а паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкаш я колхоз. Ийс дийнахьа чуийна баьлар колхозхой ка бола ялат, ялат дохкара план тIехкхоачаш а еш. ХIанз колхоз кийчлуш я хьажкIаши кхыйола культураши чуэца. Дика кийчду колхозо доакъар а.

М. АХМАТОВ.

Дешара шера кийчо е

ШКОЛАШ КИЙЧЛУШ Я

Дукха ха йисаяц керда дешара шу доладаларах хоам бергбола хьалхара гургал бека.

Дешархой тIаьцара во кийчъеннаяц тха Надтеречни района школаш. Партийни, советски, комсомольски организацеша, района общественноста хьинаре дакъа лаьцар школаш кердача дешара шера кийчъеча.

Масала, «Минеральный» яхача совхоза директора нов. Магомаеви Мекен - Юртарча Совета председатела нов. Магомедови инициативах юххьанцарча школана лаьрхIа Конево яхача хуторе общественни хьисапе хьалдеш латт шиъ классни цIа. 25-гIа август хьатIакхоачаш йистедаха лаьрхIад уж.

Халкъа образоване гIулакха доккха новкъостал ду «Гвардейски» совхоза директора нов. Саракаева. Цун инициативах кирпично - заводской юххьанцарча школана лаьрхIа вIашагIйохкача щитех хьалдогIаш латт шиъ квартира йола цIа, хIаьта иштта ремонт яьй совхоза центральни усальберча бархIшерара школа филиала. Гвардейски бархIшерарча бархIшерарча школана лаьрхIа шурий-товарни ферма йолча шиъ классни цIа хьалдаьд «Новогорский» винсовхоза (директор нов. Гашин).

5-гIа август хьатIакхоачаш бокъонца кийчъяь яьннаяр района школаш, дика тоаьяр оборудовани, мастерскойш. Таханарча денга 80 процент Iалашъяьй школаши хьехархойи Iай йоагаеча хIаманца.

Цхьабакъда, цу дикача гIулакхаша цхьана, тха балхаца долаш да укх гаргтарча хана дIададаханза даргдоаца кхоачамбоацараш а.

Къаьстта во латт тха районера школаш педагогически кадараща Iалашъяра гIулакх. Юххьанцарча классашка тоъаш ба хьехархой, цхьабакъда, хьехархой-предметникаш геттара кIезига ба тха школашка.

80-нел кIезигагIа воацаш лаккхера образовани йола специалист веза тхона укх дешара шера, хIаьта таханарча денга тханцига хьожаваь хьаккхьача 2 саг мара вац.

Цул совгIа, хIанз а хьаенаяц дешара хIамаш: тетрадаш, готовальни, рисованеи черченеи альбомаш, дешархой ручкаш, эшаш долча учебникех 50 процент мара хьаккхьачадац. Уж кхоачамбоацараш дIададахара сихха оарцагIа яла еза районо а райпотребсоюз а.

Ахкан каникулаш йолча хана школашка кийчон группаш вIашагIа а ехка ворхI шу даьннача бераща занятеш ярах укх шера дукха аттагIа хургда хьехархашта цхьоалагIча классашка деша боагIараща болх бе. Цу юкъа бераш Iомаденнад эрсий меттала къамаьл де, чоалхане йоаца арифметически примераш е. Царна хьехаш хилар школай дикагIа бола хьехархой Знаменски бархIшера школера А. Я. Кораблинова, Надтеречни юкъерча школера З. А. Силантьева, Мекен-Юртарча бархIшера школера Садаев, Горагорски юкъерча школера А. Е. Новицкая, кхы дукха бараш.

Цул совгIа, всеобуча хьакъехьара закон кхоачашдара лаьрхIа къахьегамхой депутатий Надтеречни районни Совета исполкома соцамах 5000 сом хьожадаьд школашта торо йоацача дезалий берашта тIадувха барзкъа, кога гIирс, дешара эша кхы хIамаш а эцара. Цу тайпара, укх шера торо я тха школай деша даха ха йола деррига бераш дешара юкъеоза.

В. ЛИ,
Надтеречни районо вокхагIа вола инспектор.

Кийчон балхаш чакхдаьннад

Дика къахьийгад укх шера Ачхой-Мартанерча № 1 йолча школа администраце кердача дешара шерага кийчо еш.

Лоаццача хана ремонт яь яьннай укхаза. Хьехархой, дешархой, цар дай-ноаной низаца дир деррига балхаш. Иштта чухьа а тIехьа а кIираш техар, корий рамашта, ийнашта, еррига мебела басараш хьеккхар, пишкаш юха ехкар, истолаш, гIандаш, парташ тоадир, кхыдола балхаш дир.

Общественни хьисапе юрта общественноста новкъосталца школа буфета лаьрхIа помещени хьалийр. Школана а хьехархошта а лаьрхIа деррига Iана доагор Iалашдаьбаьннаб.

Школана ремонт еча къаьстта дика къахьийгар дешархой дахьа-ноаноша. Царех ба З. Махмудова, Р. Домбаева дукха кхыбараш.

Дикеи ханал хьалхен ремонт чаккхъяккхара хьинаре оарцагIваьлар боахама гIулакхашта вола школа директора заместитель нов. И. Бексултанов.

ХIанз отпуске а хинна балха юха баьхка хьехархой М. Ковалева, З. Ибрагимова, З. Шайтанова, кхыбараш а бераш дешара шера кийчдеш ба. Деша даха ха кхаьча дола цхьаккха бер деша ца додаш цIагIа дусаргдоацаш дикка къахьет цар, хIаьта цу даькъе парна дикка новкъостал деш я депутатски совет.

Цу дерригнел совгIа школа кердача дешара шера кийчъеш дукха гойтара пособеш, школьни библиотека лаьрхIа берий художественни литература Iалашдаьд школа администраце.

Иттех ди дисад бераштa хIанз а деша даха. Цхьабакъда, школе дIачуваьннача хIанззехьа а берий оазаш я хозаш. Уж да подготовительни группера бераш. ЦхьоалагIча сентябре эггара хьалха деша гIоргда уж.

А. ВОЛОВЩИКОВ.

Дукха ха йоаццаш Грозне хьайийлай Грозхимкомбината болхлой 75 бера лаьрхIа № 96 йола берий беш.

Царна мел эшар долаш да беша. Тайп-тайпара ловзоргаш, хоза мебель. СапаргIатеи лостам болаши да сийрда доккхий цIенош.

Сурташ дехкаш, иллеш доахаш, халхараш деш, топпарах хIамаш еш сакъердаме ха дIахьу укхаза бераша.

И. ПЛИЕВА сурт.

РЕМОНТ ЕШ БА

Ахка чакхдала доал. Дукха ха йисаяц Iа хьатIакхача. Из дика кхета а даь Iана кийчо яра теркам тIабахийтаб Шелковской района ерригача культучрежденеша.

Культура ЦIеношта, библиотекашта, кхыйолча культучрежденешта ремонт еш ба культура болхлой. Царна дикка новкъостал ду колхозийи районни организацейи болхлоша.

ХIанзле дерригача Iана йоагае хIама Iалашъяь яьннай района еригa культучрежденеш, иштта йоаго хIама Iалашъяьй цу учреждений болхлошта а. Къаьстта дикагIа вIаштIехьдаьккхад из гIулакх Дубовской, Шелковской, Каргалински культура ЦIеноша, хIаьта дахча хьунагIара арадаккха шоай транспортаца а болхлошца а дика новкъостал дир нов. Е. Матвеев директор волча Шелковской лесхозо.

Районерча ткъеста библиотеках йийттане йизза кийчо яьй Iана, хIаьта юхейисараш а кастта кийча хургья.

Дика лел клубашта ремонт яра балхаш. Цу хьакъе белгалъяха еза Шелковской (директор нов. Ю. Парфенов), Дубовской (директор нов. М. Кочетков) клубаш. Кердача дешара шера кийча я 100 моттиг йола берий музыкальни школа а.

Боккха теркам тIабахийтаб укх шера колхозаша шоай низаца керда клубаши библиотекаши хьалъяра. Масала, нов. Н. Крылов директор волча Менжинске цIерахча колхозо Курдюковски станице хьал а яь 450 моттиг йола клуб эксплуатаце дIаеннай, хIаьта «Коминтерн» яхача колхозера (директор нов. В. Тосбаукова), Ново-Щедрински станице керда клуби библиотекеи хьалъяь яккха дукха хIама дисадац.

Иштта дика лел Харьковски яхача хуторе, «Шелковской» племовцесовхоза хьуна боахаме, центральни усадьбе клубаши библиотекаши хьалъяра балхаш а.

Дуккха ха йоаццаш хиннача райсовета исполкома заседане дийцар культучрежденешта ремонт ю балхаш мишта лел. Массайолча культучрежденешта бокъонца ремонт а яь 15-ча сентябре Iана йизза кийчо яь хилийта лаьрхIар цу заседане, хIаьта керда хьалъяь клубаши библиотекаши Сийлахь - боккхача Октябра 48 шу дузача ден эксплуатаце дIаяла а лаьрхIар.

Теша мегаргва культура болхлоша шоаш тIаийца декхараш колхозийи районни организацейи новкъосталца ханнахьа кхоачашдергхиларах.

М. ДЮКА,
Шелковской района культура отдела заведующи.

Спорт

ВОЛЕЙБОЛ

Российски «Спартака» волейболах ловзаш г. Орджоникидзе хинна чемпионат чакхъяьннай. Саратоверча волейбольни командаца лайза счет 3 : 1 йолаш котъяьлар Грозненски «Спартак», счет 3 : 0 йолаш котъяьлар из Сочерча командал а.

Ерригача яхье цкъа мара эшанзар вай волейболисташ. ДиазлагIа хьалхара моттиг яьккхар цар. Из вай команда боккха толам ба.

ХIанз са а леIа Бельге баха кийчлуш ба спартаковцаш. Цига вай команда Бельгерча низ болча клубни командашца доттагIлен массехк вIашагIкхетар хургда.

БЕ ЛОВЗАЮ БУРГАЦ

19-ча августе йолаеннай Грознерча «Динамо» стадионе бе ловзаеча бургацах РСФСР-е хьалхара моттиг яккхара эггара лакхехьарча лиге дIачубовлар духьа яхь йолаеннай. Цига къовсам лоаттабеш я шоллагIча группе чуйоагIа 18 команда.

Положенех доагтIача беса хьалхара ши моттиг яьккхача шин команда 1966-ча шера цхьоалагIча группе ловза бокъо лургья.

ХьалххагIе а тренировкаш еш хилар цхьайола командаш. ХIаьта Грозненски «Спартака» команда цу яхьага кийчлуш цхьа бутт совгIа ха яьккхар. Ловзара цхьаццайола элементаш, технически тактически тайптайпарча комбинацей варианташ тоайир. Из геттара дика да, хIана аьлча кийчо ярга хьежжа хургда ловзар а. ХIаьта белгалдаккха дезаш да кхаь шера Российски «Спартака» чемпион йолаш вай Грозненски «Спартак» хилар.

Цул совгIа, геттара лоархIаме да хIанз вай республике цу тайпара спорта шерра никъ балар. Кхебе беза керда спортсменаш. Сона хеташ, — хIанззе а ловзачарна когаметта хургйолаш кагийча наьха команда вIашагIйолла еза. ХIаьта беррига низ тIабахийта беза цу тайпарча спорте ловза вай команда Ерригсоюзни лоархIам болаш хилийтара.

О. НИКОЛАЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Город Грозне, Беслановски улицагIа, 113, яхача гражданка **Малофеева** Валентина Максимовнас суде деннад город Грозне, Украински улицагIа, 158, вахача гражданинагара **Малофеев** Иван Федоровичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Октябрьски района халкъа суде.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

«МОЗДОК» ДОТТАГIИЙ БОЛЧА УХ

МАДРАС. (АПН корр). Индерча йоккхагIчарех цаI йолча мадрасски порте ух дукха байракхаш тIаягIа кемаш.

— Къаьстта а чIоагIа безам тIабахе доассаду оаха советски кемаш, — аьлар сота мадрасски докерий профсоюза кулгалхоех волча цхьанне. — Цар кхухьараш дегIаухаш латтача тха экономикана чIоагIа хиланза дардоаца мовхьаш ма дий!

...Дукха ха йоаццаш порте сецар Инде къулбехьа хьалъеш латтача промышленни объекташта бена пхиъи ахи эзар тонн мухь тIабола «Моздок». Укхаза яр мехка къулбехьа СССР новкъосталца хьалъеш латтача эггара йоаккхагIча теплоэлектростанцена йола трансформатораш, турбаш, цемент, хIаьта иштта индийски къама экономика кхыча гIишлонхошта йола бульдозераш, чон, котелаш, бос бола металлаш.

«Моздока» капитана В. Е. Котельникова шун корреспондентацеи индийски журналистащеи къамаьл деш хоасталир Мадрас яхача портера балхаш дика вIаштIехьдахар. «Оаха чIоагIа раьза хинна белгалдоаккх порта хьакимаша тхоаща доттагIала гIулакхаш леладар, докераша юха ца озалуш а вIаштIехьа болаш а болх бар, — белгалдаьккхар капитана. — Тхо духхьашха даьхкадац Мадрасе. Тхоай кема укхаза массаза соца дегаш гIоздаьле хул тхо: укхаза тхо вIашагIа ма деттаiой дукха ха хьалха денз болча тхоай доттагIашца».

США КОМПАРТЕ ЗАЯВЛЕНИ

НЬЮ - ЙОРК, 19 август. (ТАСС). США Коммунистически парте лаьрххIа йола заявлени дIакхайкаьй Лос - Анжелосерча событей хьакъехьа. Цу тIа цо эгIазлонца бехк а бул, эхь а кхайкаду городе бахача неграшта цIеша диза таIазар даьча американски реакцена. Лос-Анжелосе бахача неграша восстани яра бахьанаш доашха а доашхаш, Компарте белгалду из эгIазлонца хьар неграшта къели бе болх ца хилари тIаоттадарах хиннилга. Из хиннад, белгалдоах Компарте заявлене тIа, къелацарча тIема хьакъехьа дувцаш мелла дукха хабараш дале а неграшкара бахара хьал аттача даккхара да, цхьаккхе а хIама ца хиларах, яхаш.

Коммунистически парте ходам боллаш хьадех репрессей политика, цхьанна а хана кхы хургйоацаш, хьем боацаш чехка дIайоаккхилгеи неграшта бокъонца новкъостал дара йола шерра программа чакхъяккха йолаелгеи. Коммунисташа тIадулл къама гварде беррига бIу Лос-Анжелосера хьем боацаш чехка дIабоаккхилга, из лелабарга додача Iалаьмате дукхача ахчах полицейски таIазаро кIалбитараштa новкъостал дара пайда эцилга. Эггара бакъахьа хургдар, йоах бухсоцаш заявлене тIа, Вьетнамера тIом соцабари гергзашца кийчдаларга ухийтача ахчах къелаца бокъонца бола тIом белга вIаштIехьдаккхара пайда эцари.

МАРТИН ЛЮТЕР КИНГА ЗАЯВЛЕНИ

НЬЮ - ЙОРК, 19 август. (ТАСС). Лос - Анжелоса негрий районе цIий Iоухийташ дола довнаш хиларца дувзаденна цу городе кхаьчача США негрий болама кулгалхоех цаI волча д-ра Мартин Лютер Кинга селхан дIакхайкадир, уж довнаш хилара керттера бахьан экономически хIалак хилари къели йолгах тешам бенна ше хилар. Лос-Анжелоса негрий районе бахаш бола нах, аьлар Кинга, шоаш бIаьхий хиларах а шортта рузкъа долаш хиларах а курал еш йолча паччахьалкхене уллача «дIакъоастальча къела гIайрен тIа бовш латт». Из бакъдеш Кинга йийцар Лос-Анжелоса негрий районерча бе болх ца хиларах йола даниеш. Цу районерча бе болх боацачар дукхал берригача болхлой низах 34 процент хул, аьлар цо. Мехкарча бе болх боацарий юкъарча боарамал дизза хинна ца Iеш дукхагIа хул из.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ВIАШАГIЙОЛЛИЛГА ТIАДИЛЛАД ЦИРИМОКОСА

АФИНЫ, 19 август. (ТАСС). Греце король Константина селхан саррахьа ше волча тIайийцар Папандреу правительстве вице - премьер хинна Стефанопулоси чурча гIулакхий министр хинна Циримокоси.

Паччахь волча визитагIа хилар йистедаьнначул тIехьагIа Циримокоса хьакхайкадир, правительство вIашагIйоллара йола мандат шийга еннай, аьнна.

Циримокоса аьлар, тIадоагIача кIиран юххьанца парламента хьалхашка отта дага ва ше, аьнна. Дувбуалга тахан хургда. Правительства состав дIакхайкаергья оршотдийнахьа.

Румынски Халкъа Республике чIоагIа терко ю химически промышленность дегIайоалаяра. Синтетически хьоасийн аьхнигаши чурча а дунен халкъашта юкъерча а рынкашка чIоагIа хоатташ да.

СУРТА ТIА: Сэвинештерча синтетически хьоасийн аьхнигийн фабрика цехе.

Аджерпресс—ТАСС сурт.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Шеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленнин, юртбоахамен, культуран, письмойн отделий — 2-25-72; корректорске 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отдел партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ02672. Заказ № 4624.